

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni mediji in prazniki.

Inserati: do 30 petih vrst 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petih vrst 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prtljono. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in nadstave frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke: v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D. Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6	...	120—	120—	180—
3	...	60—	60—	90—
1	...	20—	20—	30—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Ob obletnici dr. Tavčarjeve smrti.

»V moji notranjosti je božanstvo.«

Danes je leto dni, odkar je preminul nepozabni vodja liberalnega Slovenstva, samonikli pisatelj in dolgoletni župan ljubljanski, dr. Ivan Tavčar. Ob prvi obletnici njegove smrti se nam zdi, kakor da smo dr. Ivana Tavčarja pokopali pred desetimi leti, tam daleč pred svetovno vojno. S tako naglico se odvajamo svoji preteklosti, tako oglašujoče nas zajema vrtnec novega državnega življenja in se poglabljamo v oblike novega pokolenja. Razdalja od preteklosti, od osrednje postave liberalnega Slovenstva in novejših naših književnosti pa nam daje naravno distanco, da spoznamo njegovo trajno osebo književno vrednost in njegovo stalno politično veljavo.

Slovenske poljanje niso rodile sina, ki bi kot osebnost stala tako zaokrožena, tako umetniško izdelana, kakor je postava rajnega dr. Tavčarja. Iz njegovega življenja bodo črpali najlepše prispevke k biografiji kremenitega in plemenitega slovenskega značaja. Vse njegovo dejanje in nehanje je vrela iz enotne osebnosti, ki se je v teku dolgega življenja izpopolnila v osebnostni ideal. Občevati z dr. Tavčarjem je bila sreča. Kdor se mu je približal, je čutil moč velikan, je okusil slast njegovega duha ter opojnost njegove široke srčne dobrote. Bil je izviran in markanten mož, izredno tipičen za ves slovenski rod. Nepregledna vrsta prijateljev je plakala za pokojnim dr. Tavčarjem, ker je izgubila z njim luč sveta, notranjo oporo in življenjskega voditelja. Življenjskega teža izrednega moža se bo čital kakor umetnina. Knjiga bo pokazala najposlednejšega slovenskega selmademana, ki je z žarečim notranjim ognjem iskal tekem vseh svojih dolgih dni resnico in pravico ter vse liste svojega življenja posvetil splošnosti, etični celini slovenskega naroda. Dr. Tavčarjevo osebo življenje je visoka pesem slovenske etike.

Emil Leon je ljubil domačo grudo. Iz slovenskih poljan je črpal vse lepote svoje umetniške duše. Odtod njegov sočen jezik ter divni značaji slovenskih mož in žen, ki jih je oblikoval v svojih spisih. Bil je zagovornik čiste slovenske krvi in v svojih zadnjih spisih se je znova povrnil k slovenskemu oratarju ter poveljal njegovo življenje in bitje tam zunaj v prirodi, solncu in zraku do neba. Književnik dr. Tavčar je bil romantik. Propovedoval je povratek k prirodi, toda ne po tujem francoskem vzoru. Pred očmi so mu lebdele naši

kmetski pari, bogati na čudodelnih zakladih pridnosti, udanosti, vernosti, notranje plemenitosti, značajnosti in dobrote. Dr. Tavčar je občudoval kmetiško življenje ter njega široko, pristno moralno vrline. V usta slovenskega kmeta je položil najlepšo življenjsko izpoved slovenskega človeka.

Z dr. Ivanom Tavčarjem pa se bo pečala predvsem naša prva velika politična monografija. Dr. Tavčar se je povzpela do osrednje postave liberalnega Slovenstva. Ni se pečal s tujimi gospodarskimi nauki. Ni prenašal na slovensko zemljo tuje teorije. Liberalno Slovenstvo mu je bila reakcija zoper klerikalizem, narodnostna filozofija pokolenj, ki so se borili za veljavo slovenskega naroda, za svobodno udeležbo v slovenskega duha. V tem splošnem pokretu je dr. Tavčar postal velik, dvignil se je do voditelja ter zaoral najgloblje brazdo našega preteklega javnega življenja. Dr. Tavčar ni bil politik, katerega uspehe se dojemajo s statističnimi volitvenimi zmagami. Dovolj je, da je preko najtežjih časov našega naroda prenesel prapor narodnostne vere ter netil hrepenenje po narodni samostanosti. To so vzvišeni cilji liberalnega Slovenstva, ki pa so se morali braniti na trnjevem terenu pouličnega političnega boja. V tesni zvezi s temi cilji je liberalno Slovenstvo zahtevalo popolno laizacijo javnega življenja in ta velika dobrina sodobnega časa se je tudi dosegla v najširšem obsevu. Svetovna vojna je pometla s klerikalnimi javnimi ideali in v svobodni državnosti dihamo dr. Ivan Tavčarjev duh: absolutno vladno narodnostnega načela, popolno svobodo notranjega življenja in laično, posvetno ozračje političnega življenja. V tem zadnjem je velika oporoka dr. Ivana Tavčarja politika. Cerkev in veri vse njene časti in atribute, toda v javno življenje spada absolutno posveten duh. Mnogoverski značaj našega ujedinega naroda je resnico podkrepil do neizpodbitnosti. Za dr. Ivana Tavčarja je bila politika duševni pokret liberalnega Slovenstva in v tem oziru se ni brigal za vsakodnevne uspehe in za organizatorične podlage, ki so pogoj vsakega volitvenega dela. Liberalni politični pokret se je zdel nekaterim preuboren: zahtevali so od njega, da ga poglobi z modernimi gospodarskimi, socialnimi in filozofskimi idejami. — Dr. Tavčar pa je bil naše zemlje sin. Omejil se je na stoletno stremenje slovenskega naroda po narodnosti sa-

mostalnosti in v tem oziru zagovarjal idejo smernico, ki je bila v tedanjih časih med socialnimi in gospodarskimi snovanji za naš narod najvažnejša in najusodnejša. V tej ideji in s to idejo je dr. Tavčar pripravil teren za sedanjo Jugoslavijo in stopil med prave vtemeljitelje naše državne svobode.

Mož je natančno vedel, kaj dela in kam hoče. V svoji notranjosti je čutil ogenj resnicoljubja in pravicoljubja.

Pomagal je na levo in desno, vse svoje življenje je poklonil svojemu narodu. Ta svoj narod je oboževal kot najvišjo etično celino in njej se je tako pošteno in dobrotno, vestno in neusahljivo posvetil, da je lahko na koncu svojega življenja vzdihnil z verskim samospoštovanjem:

»V moji notranjosti je božanstvo.«

Velika parlamentarna debata o reškem sporazumu.

Ratifikacija konvencij se izvrši danes. — Nervoznost v vladinih krogih. — Ekspozé zunanega ministra. — Kritika opozicije. — Viharna seja.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) V zvezi z nadaljevanjem debate o rimskem sporazumu v narodni skupščini pričakujejo za danes neobičajno važne dogodke. Že na večerajšnjih sejah se je pokazalo, da je opozicija kljub odsotnosti nekaterih članov vsled kompaktnosti lahko pokazala svojo odločnost ter je izvedla prvi parlamentarni udarec na sedanjo vladno. Radikalna vlada in tudi vladina večina se nahajata v priključnih težkočah in to posebno radi tega, ker so večeraj v parlamentu krožile razne verzije o tem, ali bo radikalna vlada mogla moralno parirati naval opozicije in izvesti ratifikacijo reških konvencij s tako večino, da bo lahko inponirala tudi na zunaj. To se ne bo moglo zgoditi. Nemci so bili večeraj odsotni in tudi danes se ne udeležijo glasovanja o ratifikaciji. Ta okolnost je precej važna na tehničnem parlamentarnem računov. Še druga okolnost dela radikalni vladi mnogo težkoč in preglavic, t. j. neobičajno stališče džemijetovcev napram radikalni vladi radi dogodkov v Južni Srbiji. Večeraj je koncem seje izval džemijetski poslanec Ferad beg incident, ki nikakor ni bil dovolj vladi, ker je moral podpredsednik proti poslovniku ugoditi poslančevi zahtevi, da po da minister notranjih del še enkrat izjavo na džemijetovsko interpelacijo. S tem postopanjem džemijetovcev je postala parlamentarna situacija več ali manj zapletena.

Radikalni vladi je mnogo lažje na tem, da bi ratifikacijo spravila v skupščini z dnevnega reda na ta način, da se manifestira nekaka soglasnost za sporazum z Italijo. Opažati pa je bilo večeraj tudi značilno okolnost, da niti radikalni klub, ko je šlo za tako važno zadevo, ni bil kompaktno zbran v zbornici na braniku vlade in da je bilo odsotnih okoli 18 radikalnih poslancev. V

parlamentarnem računu pa je to število precejšnje važnosti. Treba pa je dalje uvaževati, da tudi opozicija ni bila polnoštevilno zbrana in da je bilo odsotnih več demokratskih in muslimanskih poslancev.

V parlamentarnih in političnih krogih pa je danes dopoldne pred sejo narodne skupščine razširjena verzija, da namerava opozicija preprečiti ratifikacijo reških konvencij na ta način, da korporativno v znak protesta zapusti po končani debati pred glasovanjem zbornico in tako vladi onemogoči zborni kvorum. Naravno, da bi vlada prišla s to parlamentarno taktiko v velike težkoče.

Z ozirom na to vlada za današnjo sejo še večje zanimanje ter z veliko nervoznostjo pričakuje končnega izida debate o reškem sporazumu in rezultate glasovanja. V nekaterih radikalnih krogih vlada kljub teži situaciji še vedno samozavest ter zatrjuje, da bodo konvencije v skupščini gladko sprejete, čeprav ne z imponentno večino. Objektiven opazovalec parlamentarnega življenja mora po vsem tem priti do zaključka, da se bo radikalni vladi koncem koncev posrečilo rešiti sporazum z Italijo na današnji seji.

Danes dopoldne imajo govoriti k sporazumu še trije govorniki. Najbolj značilno je, da se je k besedi prijavil tudi hrvatski poslanec dr. Mato Drinčević, ki prihaja redkokdaj v parlament in bo najbrže prevzel nalogo, da kot prijatelj brani dr. Trumbićevo zunanjo politiko, ki je po zadržili sedanjega zunanega ministra edini kriv, da smo leta 1920. izgubili Reko.

K večerajšnjemu kratkemu poročilu o otvoritvi reške debate pričujemo danes v obsežnem ekscerptu govor zunanega ministra in pa kritiko opozicije.

Govor zunanega ministra.

Zunanji minister dr. Ninčić je uvodoma svojega ekspozéja očrtal momente mednarodne politične situacije, ki so logično in dejansko vplivali na sklenitev prijateljskega sporazuma med našo kraljevino in Italijo. Uvodoma je zunanji minister omenjal:

Sporazuma z Italijo ni treba ocenjevati samo po splošni politični situaciji v Evropi, mervče tudi po vrsti neposrednih dogodkov v naši državi, ki so vplivali in morali vplivati na pravce naše zunanje politike. Čeprav je bila velika vojna dokončana s podpisanimi mirovnimi pogodbami, ki so s svečanmi izjavami stopile v veljavo, čeprav je bilo ustvarjeno Društvo narodov, ki naj bi narode zbliževalo v skupnem sodelovanju za njih dobrobit in preprečilo med njimi medsebojne spopade, še sedaj, ko smo stopili v šesto leto miru, ne obstoja javni čut miru in varnosti v Evropi. Zato se od vseh strani pojavljajo poskusi, kako čimbolj zavarovati mir in red evropskim narodom. Pogodbe o zvezi, sklenjene med državami Male antante in francosko - češkoslovaško prijateljska pogodba spadajo v to kategorijo pogodb.

Govoreč nato o prijateljskem paktu z Italijo, je zunanji minister naglašal:

Vtisa, ki ga je napravil med nami in kraljevino Italijo sklenjeni pakt prijateljstva pri vseh prijateljih miru, dokazuje, da ta naš sporazum spada v isto kategorijo kot gorenji in da koraka naša država po poti, po katerih si pribori ugled in zaupanje v svetu.

REKA IN PRIJATELJSTVO Z ITALIJO

Resnica! Tu imam govoriti o reškem sporazumu, ki ga ima razpravljati in odobriti današnja narodna skupščina. Kdo pa ne občuti dejstva, da sta sporazum o Reki in sklenitev prijateljstva in prišernega sodelovanja med nami in Italijo — v tesni, nerazdružljivi zvezi! Zaradi tega se ne morete ti dve stvari oceniti druga brez druge.

Odgovarjam na očitek opozicijskih skupin, da je bila Reka prevelika cena za prijateljstvo in dobre odnose s sosedno kraljevino. Ne podcenjujemo pomena Reke. Točno je, da brez rešitve reškega vprašanja ni bila mogoča sklenitev prijateljstva s kraljevino Italijo. Moram dalje reči, da je bila Reka živa rana na našem državnem telesu, ki se ni mogla zaceliti.

Vsem bo tudi dobro znano, kako so neprijatelji te države želeli in delovali na to, da se odnosi napram Italiji čimbolj posrejo, ker so prihajali v svoji načrtih o zrušitvi te države do sklepa, da so preveč slabi in da ne morejo ničesar storiti, če jih ne podpre oficijelna

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

XXVI. POGLAVJE.

Kdo je stanoval v vili?

Skedenj je bil dokaj ozek. Videlo se je, da je preje služil za shrambo orodja, zakaj posamno orodje je še ležalo na tleh ali je viselo ob steni na zarjavelih žeblih. Sicer je skedenj že napol razpadal, ker ga gotovo že celo vrsto let niso popravljali. Vrata so bila vdrtja in so ležala z razbitimi deskami ob pragu. Skozi to odprtino so Asbjörn Krag in njegova spremljevalca lahko vse videli, kar se je dogajalo v neposredni bližini vile, ne da bi jih mogel kdo opaziti. Bil je že najskrajnejši čas, da so zapustili hišo. Samo nekaj minut so še čakali, ko se je zaslislal lahek šum iz gozda kot dokaz, da se je nekdo bližal. Bila je to človeška postava. Ob zgodnji zori ni mogel nihče izmed njih natančno razločiti postave. Bil je to mož v navadnem žaketu s športno kapo na glavi. Zdelo se je, kakor da bi bil namenjen naravnost v hišo. Hodil je počasi in brezskrbno. Videti je bilo, da se nikogar ne boji. Športno kapo si je potisnil globoko na oči, da so bila jedva vidna njegova lica. Okrog vratu je imel ovito ruto.

»Ali ga poznate?« je šepnil Krag policijskemu poročniku na uho.

Poročnik je bilo zelo razburjen. Trudil se je, da bi spoznal človeka, ki se je bližal v jutranjem mraku. Zaman, njegovega lica ni mogel spoznati.

»Zdi se mi, da se vse ujema,« je šepetal, »obleka, ovrtnica, hoja, postava,« skratka vse, prav vse. Mora biti pravi!«

Par trenutkov so molčali vsi trije. Neznanec se je vedno bolj bližal hiši. Svoj pogled je imel uprt na tla. Mahoma se je ustavil. Nekaj je vzbudilo njegovo pozornost. Sedaj se je sklonil k tlom.

»Naše stopinje je opazil,« je šepnil Krag. »Za vrata, da ni mogel priti nekoliko prej, da bi mu bila tema prikrila naše stopinje.«

Tujec je bil očitno zelo presenečen. Preiskal je tla daleč naokrog. Končno se je zravnil in se oziral, kakor da bi koga pričakoval. Prisuškoval je. Ko pa je vse naokrog ostalo mirno, je stopil v hišo.

Sedaj je bil čas. Par minut so vsi trije še vztrajali v največji napetosti. Vsak izmed njih je z vso gotovostjo računal, da je tujec sedaj že odkril, da so bili v vili nepoklicani gostje. Sedaj je gotovo, da je tudi našel psa. Toda zakaj je ostalo vse tako mirno? Zakaj se ni ničesar zganilo? Ničesar se ni zganilo ne v vili, ne izven nje. Zdelo se je, kakor da bi ne bilo nikogar v bližini.

Policijski poročnik je tiho šepnil, kakor da bi besede zaostajale v grlu:

»Strašna misel, da je tam v hiši morilec ubo-

ge gospe Sonje!« Segel je z roko v žep in Krag je vedel, da je segel po svoj revolver.

»Jedva dvajset korakov je oddaljen od mene,« je pristavil.

Asbjörn Krag ga je pomirjevalno udaril po rami.

»Bodite previdni,« je dejal, »kakšna g'upost ali kakšno neprevidno iz strasti izvirajoče dejanje nam lahko vse pokvari. Jaz hočem sam oditi v vilo.«

Krag je svojima spremljevalcema zabíčal, naj se ne premakneta, dokler ju ne pokliče, nato pa se je spazil po stranski poti preko gozda k vili. Hotel se je izogniti odkritemu prostoru, da bi ga ne bilo mogoče videti iz hiše skozi okno. Njegova spremljevalca sta mu z očmi sledila pri vsakem koraku.

Med tem se je docela zdaniilo in prekrasno svetlo jesensko solnce je pozlatilo bleščeče šipe na oknu. Asbjörn Krag se je priplazil do okna. Njegova spremljevalca, ki sta čakala samo na znak, da se tudi približata, sta iz svojega skrivališča opazila, kako se je nagnil naprej in pokukal skozi okno. Pričakovala sta, da bo nastopal z največjo previdnostjo. Mesto tega pa se je postavil sredi pred okno in iz njegovega vedenja sta razvidela, da se je v sobi dogajalo nekaj posebnega. Zaman sta čakala, da bi jima dal znamenja, naj pride bližje.

Policijski poročnik bi že bil skoraj izgubil potrpljenje. Končno se je Krag vendarle ozrl k skedenju in mignil svojima spremljevalcema.

Z največjo previdnostjo sta se hotela napotiti po isti stezi, po kateri je preje stopal Krag. Najprvo skozi gozd in nato po ovinku k hiši. Iz Kragovih kretanj pa sta razvidela, da si lahko prište-dita ta trud. Zato sta odšla proti hiši po najkrajši poti.

Polastila se jih je napeta pozornost, zakaj Kragovo vedenje je bilo skrajno nenavadno, predvsem pa neprevidno. Kaj je neki videl detektiv?

Ko je dospel do okna in pogledal v sobo, je takoj opazil tujca. Zločinec, in sedaj je lahko videl, da je bil res tipičen zločinec, je klečal na tleh in je svoje roke sklenil okrog mrtvega psa. Okno je bilo zaprto, zato Asbjörn Krag ni mogel slišati, kaj je zločinec govoril. Slišati pa je bilo, da je nekaj govoril. To se je lahko sklevalo iz njegovih kretanj in iz nervoznih gibljajev njegovih pleč. Skoraj se je zdelo, kakor da bi šepetal mrtvem psu na uho ljubeznive in obupne besede. Zdelo se je, kakor da bi plakal. Ničesar na svetu bi ga v tem trenutku ne moglo motiti, tako zelo ga je prevzela brezmejna bol nad smrtjo ljubljene živali. Kragu se je za hip zdelo, kakor da bi se zločinec ozrl na okno in ga opazil. Toda zdelo se je, kakor da bi bil popolnoma top napram temu razkritju, ker se je znova sklonil nad mrtvo žival. V tem trenutku je Krag namignil svojima spremljevalcema.

Italija s celokupno svojo močjo. (Odobranje v centru! Ugovori opozicije!)

Nerešeno reško vprašanje je imelo za nadaljnjo reperkusijo prepričanje, da nas in Italijo deli reško vprašanje v dva neprijateljska tabora, kar je privedlo v skrbi vse one, ki so bili prijatelji ene ali druge stranke. Vselej, kadar so nam hoteli zavezništvo napraviti kakšne usluge, se so morali vprašati, ali ne bodo v Italijo smatrali tega za neprijateljski čin in obratno. Razen tega so v inozemstvu pripisovali reškemu vprašanju mnogo večji pomen, nego smo ga mi in Italija, tako da je nastopila zaradi reškega vprašanja bojazen, da bo jedra množice odstranili konflikt med nami. Lahko bi dajali oceniti pritisk, ki smo ga morali vzdržati zaradi ustanovitve neodvisne reške države.

Ne more se vladi očistiti, da ni upoštevala vseh svojih sil za ustanovitev reške neodvisne države. V tem času so bili naši interesi ogroženi in vse bolj jasno je bilo, da razvoj zunanje situacije daje vse manj nade, da bi se mogla ustanoviti neodvisna reška država. Po vseh poskusih je bilo očitno, da se sporazumna rešitev reškega vprašanja ne more rešiti nikakor drugače, kakor s priznanjem onega stanja, ki je obstajalo še šest let, to je, da Reka ostane delništvu v rokah Italije. Zunanji minister je dalje tudi omenil, da so se sprva za Reko interesirale razne velelele, toda pokazalo se je, da je bil ta interes bolj političnega značaja in da se je bolj in bolj manjšal. Ostalo je nam tudi, da branim integralno izvršitev člena IV. rapalske pogodbe. Ta točka se je izkazala kot najslabša, kajti ni določevala niti ureditve reške države in se je to vprašanje lahko preložilo na nedoločen čas.

VPRAŠANJE ARBITRAŽE.

Res! Po mnenju nekaterih krogov sta v rešitvi reškega problema razen prijateljskega sporazuma obstajali še dve možnosti: 1. arbitražna in 2. ostanje vprašanje odprto.

Poglejmo korist prvega postopka! Ena korist je brezdvomna, da bi vlada pri arbitraži najmanj angažirala svojo odgovornost. Kakor znano, se more zahtevati arbitražna samo v slučaju, če obstoja sporazum med strankami in temu, kdo vrši arbitražo in kaj je predmet arbitraže. Po členu V. rapalske pogodbe obstoja med nami sporazum, da ima v slučaju, da se ne sedimo glede meje, rešiti spor predsednik švicarske republike. Kakor je videti, ni v pogodbi določena arbitražna glede ustanovitve neodvisne reške države, niti ne za kako drugo vprašanje s tem v zvezi, razen spor glede meje. Predhodno se poleg tega ni doseglo privoljenja predsednika švicarske republike. To privoljenje je bilo tudi dvomljivo, kajti znan je mednarodni položaj švicarske, da skuša ohraniti svojo nevtralnost v vseh političnih sporih. Švica bi prevzela arbitražo le v slučaju, če bi se obe stranki obrnili na njo. Po rapalski pogodbi je bila torej določena arbitražna za spor glede meje, za ustanovitev reške države je bila arbitražna nemogoča, preostajala je tedaj še intervencija Društva narodov.

To so zahtevali od raznih strani, toda ali bi mogli pričakovati od intervencije Društva narodov onih koristi, kakor so to pričakovali nezadostno informirani ljudje?

Razsodbo Društva narodov določa v gotovih sporih člen XIII. društvenega pakta. Mi bi se mogli zateči k arbitraži samo v slučaju, če bi bili obe stranki sporazumni, da bodi spor predmet arbitraže. Ker v tem sporazumu ni bilo arbitraže pri Društvu narodov ni bila mogoča. Ostalo je nam, da se poslužimo člena X. pakta, ki določa, da se pri razsodišču Društva narodov vložijo apel na intervencijo v slučaju, da se je med člani pojavil spor, ki bi mogel izvesti razkol. Žal bi niti v tem slučaju ne imeli velike praktične koristi v našem sporu s Italijo.

Obrniti bi se še imeli na svet Društva narodov, ki nai bi po nasvetih zaveznikov na lep način rešil spor med obema strankama. Naravno, da to ni bilo mogoče brez sporazumnega privoljenja obeh spornih strank. Za slučaj, da bi tu ne uspeli, bi svet Društva narodov razpravljali spor, sestavili poročilo ter bi izdal rešitev, ki bi jo kot najpravičnejšo in najprimernejšo priporočal.

V tem slučaju ste bili dani dve možnosti:

Ako bi svet Društva narodov sprejel poročilo soglasno, tedaj bi bili člani Društva narodov obvezani, da ne ukredujejo ničesar proti stranki, ki sprejme sklep poročila; če pa bi ne bilo poročilo soglasno sprejeto, imajo člani svobodne roke, da delajo, kar smatrajo za prikladno.

Zunanji minister je nato razmotril eventualnost, ki izvira iz člena X. pakta za našo državo. Vojna s Italijo nam bi prinesla mogoče kak moralen uspeh, toda Italija bi nam postala večni neprijatelj na radost vseh neprijateljev naše države. Dalje je minister omenjal še dva pta za rešitev reškega vprašanja: 1. rešitev potom prijateljskega sporazuma ali pa 2. aneksija.

Vlada bi lahko pustila reško vprašanje nerešeno, kar bi značilo, da je Italija reši po svoji volji, da izvrši aneksijo. Naša vlada bi lahko protestirala na vse strani, mogla bi pa dospeti v težko situacijo, ki bi nosila polno negotovost. Z aneksijo Reke bi ne prišlo v Rimu do prijateljskega sporazuma, nego bi se medsebojni sosedni odnosi še poslabšali, vsled česar bi bil oškodovan celokupni naš mednarodni položaj.

RADIC IN REŠKI SPORAZUM.

Presodite sami, ali je mogla in smela vlada, ako se je hotela izogniti nevarnosti očitiranja od strani Radice in hrvatske zajednice, da je imela življenjske interese hrvatskega naroda, drugače rešiti reški spor s sporazumom in na prijateljski način s kraljevino Italijo!

Ne nameravam izzvati polemike z gospodo iz Zagreba, ki ni čutila, kako malo resne so nje izjave po tem, kar je popreje delala. Posebno ne šef Radic. Pravim samo: Za Radice, tega mirovljuba in mirotvorca, ki se je bahal z intimnim prijateljstvom Todorova Aleksandrova, reško vprašanje v bistvu ni do danes obstajalo. Radic je bil vedno pazljiv proti Italiji, zagotavljal jo, da so Italijanom Srbi neprijatelji, da pa je hrvatski narod želel najboljši in najpriščnejši odnos s njimi. Med pogajanj za Reko je Radic vse storil, kar je le mogel, da je slabši naš položaj v Evropi. Radic nas je svetu predstavil kot imperialiste in militariste, v dokaz svoje mišljenosti pa je ponudil Italiji nevtralizacijo vse vzhodne obale Jadranskega morja, torej vse hrvatsko Primorje in celo Dalmacijo. Ponudil jim je to, česar so se naši delegati na mirovni konferenci bali kot živega ognja, to je, da se proglasi nevtralizacija dalmatinske obale. Bila je prava sreča za to državo, da Radic ni imel moči, da bi uresničil svoje politične ideje, in sreča je bila dalja, da ga Italijani niso smatrali za resnega. Ker bi mi ne imeli nikake mednarodne garancije, da kaka druga država v slučaju vojne ne napade hrvatskega Primorja in Dalmacije, bi z nevtralizacijo obale nastala samo za nas obveznost, da ne smemo storiti nobene predhodnega vojaškega ukrepa. ki bi nam dal možnost, da naš obal v slučaju vojne branimo. Radic v soglasju z gospodo iz Hrvatske zajednice, ki ga ni nikdar demantirala, je ponudil vsem razne prekrasne garancije, ki bi hoteli stegniti svojo roko na vzhodno obalo Jadranskega morja in to zasesti, kadarkoli bi jo hoteli. Za g. Radice obstoja reški problem šele od momenta, ko sta se naša in Italijanska vlada sporazumeli, da ga spravijo z dnevnega reda in upostavita medsebojno prijateljske odnose. Kako je Radicu do reškega vprašanja, kaže pismo iz Londona.

Zunanji minister je za tem citiral tudi neko pismo reškega Hrvata, ki pojasnjuje pravo Radicevo stremenje. Ko je zunanji minister hotel citirati to pismo, je nastal v zbornici velik vihar. Opozicija ni pripustila, da bi se pismo prečitalo, protestirajoč proti temu z raznimi medklici.

KDAJ SMO IZGUBILI REKO?

Zunanji minister je nato odgovarjal na očitke opozicije, ki v svoji kritiki posebno naglašala okolnost, da so z izročitvijo Reke Italiji oškodovani življenjski interesi naše države. To ni točno. Dati moremo le ono, kar se ima in ravno tako mora onemu pripadati to, kar poseduje. Po rapalski pogodbi smo priznali neodvisno reško državo, smo privolili v to, da ona ne bo naša. Mi smo torej Reko izgubili že leta 1920, ko je bila sklenjena rapalska pogodba, ne pa danes.

V zbornici je nastal zopet velik vihar in opozicija je s številnimi medklici ugovarjala zunanjemu ministru.

AKTIVA IN PASIVA REŠKEGA SPORAZUMA.

Ko se je v zbornici poleg vihar, je zunanji minister nadaljeval s svojim ekspozicijem, ugotavljal aktivno in pasivno reškega sporazuma. Konstatiral je, da je dobiček tega sporazuma brez vsake dvomljive narave. Z reškim sporazumom ne izgubimo v teritorialnem oziru niti pidi našega ozemlja z našim elementom, pač izgubimo veliko iluzijo. Poleg tega pridobimo uporabo bazena reškega pristanišča za dobo 50 let, ki bo popolnoma zadostoval za naš promet preko Reke. Najvažnejše pa je, da so prišli po tem sporazumu v naše roke Baroš, Delta in Bankino in da se izvrši popravek meje severno od Reke in na kanalu Rečine.

Razen teritorialnih pridobitev pa je bilo s tem sporazumom tudi več važnih spornih vprašanj. Ali ni važno za nas vprašanje zavoda sv. Hiljeronima v Rimu? Ta zavod je sedaj pridobil za našo državo! Ali ni važna avtonomija srbske pravoslavne cerkve v Trstu. Zadrugi in na Reki? Ali ni važnega pomena za naše sonarodne in Italiji ugodne ureditve izmenjave krom, za kar bo imela Italija velike izdatke?

Zunanji minister je dalje konstatiral, da smo se s sporazumom iznebili velikega in resnega konflikta, ki nam bi prinesel veliko škodo. Vse to je odstranjeno, ko nam je bilo omogočeno, da

samo sklenili v Rimu pakt prijateljstva in prisrčnega sodelovanja z našim najvažnejšim sosedom. Pakt prijateljstva pa nam je tudi koristil pri izvršitvi treh važnih mirovnihih pogodb, od katerih je samo ena sklenjena s Italijo kot neposredno sosedinjo. Dane so nam garancije za izvršitev treh mirovnihih pogodb, sklenjenih s Avstrijo, Madžarsko in Bolgarsko.

Niče ne more še precejevati velikega političnega pomena tega sporazuma, njegov politični značaj tega spora se odloči v bodočnost.

Samo kratkovidni ljudje lahko trdijo, da smo sklenili tak sporazum, ker smo bili slabši. Gospoda, treha je drugače govoriti. Mi nismo slabši! S slabšimi se pogodbje ne sklepajo. Od slabšev nič ne zahteva prijateljstva in prisrčnega sodelovanja. Naša država se razvija in napreduje. Ni nikakega dvoma, da bomo v bodočnosti še močnejši. Toda za našo državo je največje važnosti, da vzdržujemo po izreku našega ministrskega predsednika: »Dober sosed velja kot dober brat!«, s kraljevino Italijo odnosaše intimnega prijateljstva in prisrčnega sodelovanja.

Naš narod to srčno čuti in odobrava politiko napram Italiji, ker mu prinaša pokoje in miren jutrišnji dan. Narodnih čutov ni mogoče falsificirati.

Ta sporazum, ki ga v inozemstvu cenijo kot modro politično delo in ki ima dvigniti ugled ene in druge stranke v svetu, ima zaključiti eno in začetni novo periodo naše kraljevine. Doba medsebojnega nezaupanja in včasih tudi sumničnega spada v preteklost; sedaj jo treba, da stisnemo roko, ki se nam prijateljsko ponuja. Ne samo vlada, nego tudi politični faktorji in parlamentu in izven njega lahko mnogo prispevajo, da se atmosfera medsebojnega zaupanja, ki se sedaj ustvarja, čimbolj razširi, ker samo ona more napraviti našo državo močno in silno ter ustvariti glavne pogoje za zadovoljitev vseh želj našega naroda. (Viharno odobravanje v centru. Opozicija ugovarja.)

Ob zaključku ekspozicije je opozicija dvignila vihar ter dalje protestirala, da se ne sme sporazum ratificirati. Zunanji minister je svoj govor končal ob 12.30.

KRITIKA OPOZICIJE.

Posl. dr. Grisogono (dem.) je podal v imenu opozicije oddvojeno mišljenje k ratifikaciji reškega sporazuma. Uvodoma je konstatiral, da danes po izgubi Trsta in Skadra izgubljamo definitivno Reko. Reka ni bila sicer naša, bila pa je neodvisna država pod zaščito Zveze narodov. Govornik spominja na svoječasni ultimatum Lloyd Georgea in Clemenceaua, ki sta ponujala skadersko oblast s Skadrom za Reko. Takrat niso hoteli sprejeti te ponudbe in tako smo izgubili Skader. Govornik je dal e kratko očrtal zgodovino vseh mednarodnih konferenc in sestankov, na katerih se je razpravljalo vprašanje naših krajev in tudi vprašanje Reke. Koncem svoje govora je konstatiral, da tudi opozicija zastopa načelo pametne ureditve odnosov s sosedji, posebno s Italijo, s katero nas družijo vitalni gospodarski in trgovinski interesi. Z Italijo želimo prijateljstva na pravičnem temelju. Govornik je tudi protestiral proti nekaterim odstavkom ekspozicije zunanjega ministra, ker žalijo naš državni ponos in pomenjajo kapitulacijo pred Italijo. Opozarja vlado na okolnost, da mora še vedno 600.000 naših rojakov prenašati nasilja na kulturnem, političnem in gospodarskem polju od strani Italijanov. Naš 12 milijonski narod ne bo nikdar pozabil teh bratov. (Viharno odobravanje.) Govornik je na podlagi konvencij dokazal, da te naravnost žalijo našo državno suverenost in dostojanstvo, tako členi 1, 6, 8, 11, 14, 40 in 41 dodatnega protokola.

POPOLDANSKA SEJA.

Viharni incidenti.

Ob 12.15 je bila popoldanska seja zaključena ter se je popoldne ob 16. nadaljevala debata o ratifikaciji reških konvencij. Tekom popoldanske seje, ki je trajala do 20. zvečer, je prišlo mestoma do viharnih incidentov posebno ob zaključku seje.

Posl. dr. Hohnjec (Jug. klub) je kot prvi govornik ostro kritiziral zunanjo politiko naše vlade, ki jo označa za politiko porazov. Naša zunanja politika se noče nikjer individualno uveljaviti in sadovi naše politike padajo v bogati meri v naročje tujih držav. Negativno stran naše politike je znala Italija prav dobro izkoristiti. Gorica, Trst, Zader in Reka so štiri mesta, ki dovolj jasno označujejo, kaj smo izgubili in kaj so Italijani pridobili. Ta mesta so kamni mejniki zmagovalne poti, ki je zunanjo politiko Italije vodila do Rapalla in od Rapalla v Rim ter končala v zmagovalni dvorani palače Chigi. V Rapalu se je izvršila amputacija naše zemlje in naroda. Italijan je vzel to, do česar ni imel pravice. Italijanska pohlepnost po naši zemlji pa še ni bila popolnoma nasičena in je končno zahtevala še Reko. Govornik v svojem govoru dalje kritizira ekspozice, ker je zunanji minister marginalno važne stvari zamolčal in

drugače pojasnil. Obsoja tudi način pogajanj, ki so se vršili po metodah stare diplomacije, ne da bi se vprašalo političnih strank za svet. Govornik končno opozarja vlado, da naj pri sedanjih trgovinskih pogajanjih s Italijo varuje interese naše trgovine, industrije in obrti. Zahteva, da se v delegacijo za trgovinska pogajanja pozove hrvatski strokovnjak. Koncem svojega govora je svečano vskliknil:

Quosque tandem abutere Mussolini amicitia nostra? Slovensko, hrvatsko in srbsko ljudstvo odklanja in bo vedno odklanjalo take pakte. V imenu Jugoslovenskega kluba izjavljam, da bo klub glasoval proti.

Posl. Kapetanović (musl.) je izjavil, da je njegov klub v načelu proti rimskemu sporazumu.

Posl. Joca Jovanović (zemljor.) je ugotovil dejstvo, da Italija v času, ko z nami sklepa prijateljsko zvezo, odposila svoje agente v Albanijo, da hujška tamošnji narod proti nam. Naša zunanja politika ima vedno zaznamovati same

Trgovinska pogajanja s Italijo.

Težkoče radi carinskega tarifa.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) V srebrni dvorani nove palače zunanjega ministrstva je bila včeraj ob 16. popoldne prva redna plenarna seja italijanske in jugoslovenske delegacije za sklenitev trgovinske pogodbe med obema državama. Seji je predsedoval pooblaščen minister dr. O. Rybář. Konferenca je razpravljala o vsebini konzularne konvencije, ki se ima kot sestavni del priključiti definitivni trgovinski pogodbi. Konzularna konvencija vsebuje obojestransko pravno in sodno moč, ureditev izdajanja potnih listov, pravico nastanjenja in pravico trgovanja podanikov obeh držav. Kakor izjavljajo, je pričakovati, da se posvetovanja o tej konvenciji zaključijo brez vsakih težkoč. Naiboli pereče je vprašanje pravice nastanjanja in pravice trgovanja podanikov obeh držav v drugi državi. Po rešitvi konzularne konvencije se prične z definitivno redakcijo trgovinske pogodbe. Sedaj obe delegaciji skrbno zbirate zadnji material.

Zanimivo je pripomniti značilno dejstvo, da je organ beogradskega trgovstva in gospodarskih krogov »Trgovinski glasnik« z vsjo odločnostjo v daljšem utemeljenem članku začel zagovarjati zahtevo, da se imajo meritorna pogajanja za sklenitev definitivne trgovinske pogodbe za toliko časa preložiti, dokler ni definitivno izdelana, rešena in od narodne skupščine sprejeta splošna carinska tarifa, ki ima v bistvu služiti za glavni temelj vsem določbam trgovinske pogodbe. List je mnenja, da se more edino na podlagi take tarife skleniti za obe strani zadovoljiva trgovinska pogodba, ker se morajo v njo staviti gotove tarifarične postavke, ki so še do danes nedoločene.

— Beograd, 19. februarja. (Izv.) Današnja »Politika« priložuje zelo zanimivo in obširno poročilo o včerajšnji prvi seji delegacij za sklenitev trgovin-

neusphe. Sporazum s Italijo bi se moral skleniti od naroda do naroda.

Posl. dr. Šumenković (dem.) je ironiziral zunanjo politiko dr. Ninčiča. Reka pomenja za nas naš narodni ideal, ki ga ne smemo nikdar pozabiti. Čuditi se je pa treba radikalom, da smatrajo sporazum s Italijo za svoj največji diplomatični uspeh. Sam Ninčič naglašja, da je moral pogodbo podpisati, ker je stal pred alternativno: ali kapitulacija ali vojna.

Podpredsednik skupščine je za tem hotel sejo zaključiti iz raznih tehničnih ozirih, ker je bilo precej radikalnih poslancev odsotnih. Džemietovec posl. Ferad beg Draga je zahteval proti poslovanju, da mu mora še enkrat notranji minister podati izjavo na interpelacijo njegovega kluba o dogodbah v Južni Srbiji, češ da dopoldne ni bil navzoč pri seji. Nastalo je veliko ogorčenje v zbornici, notranji minister je klub poslovnikovim določilom še enkrat podal izjavo, da bo o tem obširneje govoril, ko zbere vse potrebne podatke.

ske pogodbe s Italijo. Po plenarni seji je bila seja II. sekcije za konzularno konvencijo. Poročilo navaja glavne točke, ki jih ima konvencija urediti in rešiti, to je, 1. kompetenca in delokrog konzulatov obeh držav, 2. vprašanje nastanjanja in pravica trgovanja podanikov obeh držav v eni odnosno drugi državi, 3. izvrševanje profesionalnih poklicev in vprašanje posestne imovine v drugi državi. II. sekcija je vzela za temelj svojim posvetovanjem in razpravam prejšnji načrt italijanske vlade, ki ga je preteklo leto odklonila naša delegacija pri pogajanjih v Rimu.

Pred otvoritvijo konference je dr. Rybář izjavil, da je treha razprave sekciji smatrati samo za pripravljalno delo, da so razpravni rezultati samo pripomoček k razpravi plenarnih seji konference. Italijanska delegacija je ta predlog sprejela. Vsa vprašanja ima rešiti končna plenarna seja. K italijanskemu načrtu je naša delegacija meritorno pripomnila, da bo treba mnogih sprememb v tem načrtu in da se bo iz tega načrta ustvarila popolnoma nova konvencija, kajti naša delegacija ne more odobriti nekaterih važnih določil tega načrta. Značilna je namreč italijanska zahteva v tem načrtu, da se ima zavaruovati italijanska posest (veleposest v Jul. Kraini) pred agrarno reformo. Naši delegati so izjavili, da take določbe ne morejo sprejeti, ker je konvencija nova in obstojajo starejši zakoni, glede agrarne reforme, ki jih ni mogoče spreminjati. Italijanska delegacija je privolila v naše naziranje. V konvencijo se ima vstaviti samo maksimum posesti, ki jo lahko posejeda Italijanski državljani v naši državi brez uvedbe agrarne reforme. Seja je bila zaključena ob 20. zvečer.

Današnja seja II. sekcije je določena za 16. uro popoldne v zunanjem ministrstvu.

sednik francoske republike Millerand, Poincaré, Doumergue, senatni predsednik, Peret, zbornični predsednik, francoska ministra Manoury in Bérard. Z velikim križem reda belega leva za vojaške zasluge: kralji Italije, Jugoslavije in Rumunije, maršal Foch, francoski vojni minister Maginot, francoski general Gourand, Janin in Pelle, holandski minister Verduynen v Pragi, Pašić in Ninčič.

Vesti iz Bolgarije.

Demisija prometnega ministra.

— Malinov v opoziciji.

— Sofija, 18. febr. (Izv.) Minister železnice, poši in brzojava D. Kazasov je podal v soboto ostavko, ki jo je ministrski svet sprejel. Začasno je vlada poverila izpraznjeni resor Moblovu. Motivacija demisije je razvidna iz pisma, ki ga je poslal Kazasov min. predsedniku Cankovu. »Ker se ne strinjam z vami, pravim med drugim, in z ostalimi kolegi v ministrskem svetu, prosim, da sprejmete mojo ostavko. Upam pa, da bom tudi tizen ministristva lahko koristil skupnemu delu za blagor Bolgarije.« — Bivši šef demokratske stranke A. Malinov se še vedno ne more sprizniti s sedanjo politično situacijo. Cankova vlada ga ne zadovoljuje in zato se je začel potegovati za socialiste in one radikale, ki so proti demokraciji bloku. V političnih krogih se govori, da nameravajo socialisti, ki izstopijo iz koalicije in nezadovoljni radikali izvoliti Malinova za svojega šefa. Pod njegovim vodstvom naj bi se ustanovila opozicijski blok, ki bi začel energično kampanjo proti vladni večini. Malinov prične baje izdajati svoj list, Načelstvo demokratskega bloka gleda sicer na vse te mahinacije hladnokrvno, češ, čim prej se situacija razčisti, tem bolje za nas, vendar pa ni mogoče več skrivati, da se blizja za Cankovo vlado oddoljni moment. Nezadovoljnost raste, opozicija ima vedno več pristavev in tako uturez v kratkem nastopi vladna kriza, ki bi pomenila konec sedanje koalicije.

Rešimo skolski Tabor!

Politične vesti.

— Dr. Korošec in slovenski demokraci. Beogradsko »Vreme« priobčuje razgovor svojega zagrebškega dopisnika z dr. Korošcem ob priliki konference federalističnega bloka v Zagrebu. Na vprašanje, ako odidejo radičevci v Beograd, je Korošec odgovoril: »Oni to trde in mi nimamo upravičeno razloga, da bi dvomili o iskrenosti njihovih izjav. Ako mi medsebojnega zaupanja, potem je a priori onemogočeno vsako sodelovanje. Ker mi, kakor vidite, sodelujemo, smo prepričani, da radičevci izpolnijo svoje obljube.« Na vprašanje »kaj pride do sporazuma« je izjavil: »Sporazum se doseže šele, ko bo treba bloku aktivno nastopiti. Na vprašanje »ako obstoji v demokratiški stranki kakšna struja, ki je proti opozicijskemu bloku«, je dr. Korošec dal tale odgovor: »Ta struja obstoja. V nji so vsi slovenski demokrati. Ta struja ne želi, da bi prišlo do sporazuma.«

— Klerikalni matadorji. Dr. Hohnjec je v narodni skupščini zopet prečital dolg govor, v katerem udarja na vlado in zavrača reški sporazum. Govor je v tistih partijah, ki Italiji bere levite, prav dober in tudi na mestu, da tuje oficijelna Italija in g. posl. Bodero, kako misli naš narod, pa tudi naša politična javnost in vlada o sedanjih prepotenci italijanskega naroda napram svetim pravicam, ki jih imamo do Gorice, Trsta, Reke in Zadra. Prav dober govor do tu! Slaba pa je bila stran tega govora, ki kritizira sedanjí sporazum in ki mu odreja vsako važnost in do broto. Tukaj se gosp. Hohnjec temeljito moti. Sploh se divimo tem klerikalnim matadorjem. Ko čitaš njihove »udarce« proti vladi in proti vsemu, kar se v naši državi razvija v konsolidacijskem pravcu, dobiš vtis, kakor da imaš pred seboj najtemeljitejšo, najnametnejšo politiko cele Jugoslavije. Njihovi lastni uspehi bi morali spričo kritiziranih neuspehov vlade in ostalih strank biti ogromni! Če pa v tem smislu pogledaš tem skupščinskim kričanjem na prste, zapaziš, da so prav revni tigri, ki kljub svoji vmišljeni treznosti, naveličnosti in stvarnosti za svojo stranko in za svoj program ne morejo izbiti niti drobtinice navadnega kruha. Klerikalni neuspehi so najboljše merilo resnosti in stvarnosti klerikalne skupščinske kritike in vsega njihovega nasprotovanja naši notranji konsolidaciji. Ljudje, ki ne znajo zmagovali, ki se od dneva do dneva pogrezajo v vedno večje neuspehe, se ne bi smeli tako neponižno ustiti po naši narodni skupščini in v svojih lokalnih glasilih trobiti iz dneva v dan svojo prioritetno nad ostalimi zemljani. Klerikalni matadorji smatrajo ministre in vse ostale nasprotnike za revčke, ki ne morejo doseči nobenega pravega uspeha. Prijatelji dr. Hohnjeca imajo popolnoma prav: saj sodijo uspehi drugih po svojih neuspehih. Klerikalci so lastni »neuspehi« »uspehi« in radi tega »uspehi« nasprotnikov »neuspehi«.

— Preokret v naši notranji politiki. Posl. dr. Voja Marinković se je napram svojim strankarskim somišljenikom v Sarajevu izjavil, da je opozicijski blok dovršena stvar in da v kratkem pride do velikega preokreta v naši notranji politiki.

— Ameriška vlada prevzame petrolejska polja v Kaliforniji. V smislu sklepa washingtonskega senata je vlada sklenila ponovno prevzeti obsežna petrolejska polja v Kaliforniji in jih obratovati v lastni režiiji.

— Stavka angleških transportnih delavcev. Unija transportnih delavcev je v ponedeljek stopila v stavko in izjavila, da se tem dnem ustavi ves prekomorski promet Anglije.

— Brezkonfesionalne šole v Turčiji. Turška vlada je izdala naredbo, po kateri se morajo v petkih zatvoriti vse šole brez izjeme konfesije. Takisto je odpravila iz vseh šol verske simbole in znake.

— Vlada Združenih držav terja svoje evropske dolžnike. Kakor znano, je edina Anglija, ki je po vojni uredila odplačilo svojih dolžarskih dolgov in ki temu primerno redno plačuje svoje vojne dolgove. Nekaj časa so mislili, da odpusti Združene države ostalim evropskim državam dolgove. Sedaj pa poročajo iz Washingtona, da je tamšnja vlada sklenila pozvati evropske sile, ki ji dolgujejo izza svetovne vojne večje dolgarske zneske, da se izjasnijo glede povračila teh dolgov. Prizadete bodo predvsem Francija in Italija. Pa tudi druge manjše evropske države bodo morale položiti svoje račune. Med temi se nahaja tudi Jugoslavija.

— Ruski poslaniki na evropskih dvorih. Rusko sovjetsko republiko zastopajo oziroma bodo zastopali sledeči sovjetski diplomati na evropskih dvorih. Na Norveškem zastopa Rusijo prva ženska diplomatka ga. Kolontajeva. v Avstriji s. Levickij, v Češkoslovaški s. Jurenev, v Rim pojde s. Jordanski in za London je določen bivši romunski socialist s. Rakovskij.

Julijanska krajina.

— Pri občinskih volitvah v Gorici je »sija no zmagala« fašistovska stranka, tako pač, kakor je bilo pričakovati. Prodrla je večinska in manjšinska lista brez odpora, ker nobene druge liste ni bilo. Na fašistovski listi so napisani ne le fašisti, ampak tudi stari liberalci. Zato pa so naglasi 70 odstotkov volilcev na volišče. Slovenci se, kakor znano, volitev niso udeležili.

— Iz Postojne poročajo, da so vojaki te dni dokončali delo v velikem predoru, ki nosi ime po predsedniku italijanskega Touring kluba Bertarelli. Predor je dolg pol kilometra in napravlja vzevo med postojnskimi jamami in onk fantastično Crno jamo ter združuje tako dva labirinta na podzemski poti 7½ km.

— Iz Istre. Mnogo se razpravlja o novi železnici, zvezi med Trstom in Reko preko Istre. Neki strokovnjaki bi radi zgradili železnico od Lupoglave skozi Učko gorje čez Jurdane na Reko, drugi se zavzemajo za progo od Kozine do Šapjan, tretji pa hočejo progo skozi srednjo Istro. Slednja bi bila predvsem strateške važnosti, toda pričakovati ni ne ene ne druge zgradbe, marveč ima železniško razpravljanje služiti v glavnem bližnjim državnoborskim volitvam.

— V Nabrežni vzpore v nedeljo 25. tm. Nušičevo vesoigro »Navaden človek.«

Prisveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.
Torek, 19. februarja: Zaprt.
Sreda, 20. februarja: Beneški trgovec. Red P. Cetrick. 21. februarja: Liliom. (Ljudska predstava.) Izven.
Petek, 22. februarja: Hamlet. Red A. Sobota, 23. februarja: Tri maske. Smešne precioze. Priljudni komisar. Izven.

Opera.

Začetek ob pol 20. zvečer.
Torek, 19. februarja: Faust. Red D. Sreda, 20. februarja: Gorenjski slavček. Red C. Cetrick. 21. februarja: Zaprt.
Petek, 22. februarja: Tosca. Red B. Sobota, 23. februarja: Gospodstviški Sen. Ob 3. popoldne. Dijaška predstava.

— Sentjakovski gled. oder v Ljubljani. V nedeljo dne 24. febr. »Vražji Rud.«
— Sentjakovski gled. oder v Ljubljani ponovi v nedeljo dne 24. febr. zelo priljubljeno burko »Vražji Rud«. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik na Starem trgu.

— Sprememba opernega repertoarja. Vsed obolelosti gospodične Thalerjeve se v sredo ne morejo peti operne enodejanske, ampak se poje priljubljena opera »Gorenjski slavček« za red C. Minko poje gospodična Zikova, Jankota g. Simenc, osarale vloge g. Lewandovska, Siličgojeva, Korjenakova in Jeromova, ter gg. Zupan, Šubelj, Perko, Mohorič in Debevc.

— Ljudska predstava v drami. V četrtek, dne 21. tm. vzpore se v dramskem gledališču Molnarjeva igra »Lilom«, ki je bila lansko leto igrana v abonmaju. Predstava se vrši kot ljudska predstava pri znižanih cenah. Predprodaja pri dnevni blaginji.

18., 19., 20. t. m.
Pikantno! Elegantno!
Igračka kokefe
Moraina drama v 6 delanjih v glavni vlogi Collette Corder.
KINO „MATICA“.

Književnost.

— Učiteljski koledar za leto 1924, izdalo UJU. Izšel je koledar jugoslovenskega učiteljstva, ki mora vzbuditi zanimanje ne samo v učiteljskih in drugih pedagoških krogih, temveč tudi v širši javnosti, kajti vsebina nudi bogato znanstveno pedagoško gradivo vsakemu, kdor se hoče udeleževati na polju izobrazbe in vzgoje našega mladega pokolenja. Koledar zavzema po svoji zunanji obliki in notranjemu bogastvu eno najodličnejših mest med drugimi slinimi izdajami pri nas. Običajnemu pravoslavnu in rimsko-katoliškemu koledarju sledi znanstveno pedagoški, literarni in poljudno publicistični del, obsegajoč celo vrsto člankov in razprav izpod peresa naših najuglednejših prosvetnih delavcev. Med sotrudniki, ki so zastavili vse svoje duševne sile in praktično znanje, da pripomorejo k vsestranski izpolnitvi koledarja, so znana imena M. Jovića, dr. Bačića, dr. K. Ozvalda, dr. Radosavljevića, M. Stanojevića, dr. Mladenovića, dr. Markovića, dr. F. Mandića, L. Černeja, P. Flereta, P. Močnika in drugih. Posebno važno in pomembno obilježje daje koledarju okolnost, da predstavlja po svoji vsebini lepo sliko harmonije in tesnega duhovnega kontakta med posvetnimi faktorji vseh treh plemen. Naše narodno učiteljstvo je s tem ponovno dokazalo, da mu je ideja kulturnega ujedinjenja jugoslovenskega naroda glavni cilj in vodilna misel vsega delovanja. V tem oziru lahko služi »Učiteljski koledar« za vzgled mnogim drugim prosvetnim publikacijam, namenjenim širši javnosti. Koledar prinaša tudi slike in življenjske učiteljskih in pedagoških pravnih — S. Basarićka, A. M. Slomška, dr. Natoševića, M. Stojanovića, H. Schreinerja, J. Miodragovića, I. Filipovića, S. Aćića, D. Trstenjaka, dr. Radosavljevića, V. Bezeka, L. Protića, dr. F. Močnika, dr. D. Rajčevića, M. Jovića, E. Gangla, A. Praprotnika, L. Jelenca in drugih. Poleg tega je poskrbel redatelj tudi za praktična navodila učitelstvu in razvedrilo ostalim čitateljem. Že te kratko omenjene vrline novega koledarja dokazujejo, da lahko računa UJU s svojo izdajo na popolno uspeh.

Glasbeni vestnik.

— Koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani. V aprilu stopi pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom svojega novega pevovodje g. S. Kumra s popolnoma novim koncertnim sporedom pred občinstvo. Pri koncertu sodeluje tudi orkester orkestralnega društva pod vodstvom prof. J. Michla. Dosedanje pevske vaje pod vodstvom novega pevovodje kažejo, da je Glasbena Matica s pridobitvijo g. S. Kumra našla polnovrednega naslednika svojemu dosedanjemu, vlezaslužnemu pevovodji g. M. Hubadu.

— VII. mladinsko predavanje. V nedeljo 24. t. m. se vrši v Filharmoniji VII. mladinsko muzikalno predavanje pod imenom »Mladinska pesem in harfa«. Spored, obsegajoč najlepše pesmi internacionalne mladinske glasbene literature je vse zanimiv. Med drugim obsega po nekaj mladinskih pesmi Adamića, Kogoja, Pavčiča, nadalje prekrasne otroške pesmi Musorgskega itd. Pri koncertu sodelujejo koncertne pevke ga. P. Lovšetova in gđna. Saxova, g. Subelj na harfi gđni. Duka Dubravska, na violini in klavirju g. prof. Jeraj in kompozist g. Kogoj.

— Ustanovitev »Unije glasbenikov za Jugoslavijo«. Jutri v sredo 20. t. m. in naslednje dni so v Beogradu konference za ustanovitev »Zveze glasbenikov za Jugoslavijo«. Zastopnika za Slovenijo sta g. E. Adamič kot predsednik Zveze godbenikov za Slovenijo in njen tajnik g. Mikulič.

— Mariborska Glasbena Matica v Ljubljani. Pevski zbor Glasbene Matice iz Maribora priredi 16. marca izlet v Ljubljano ter priredi v Unioni koncert, na katerem med drugimi točkami poje tudi Sattnerjevo kantato »V pekelniški noči«, s katero je nedavno v Mariboru dosegel slajzen uspeh. Ljubljanska Glasbena Matica pripravi bratskemu društvu kar najsvetelnejši soredjem. Upamo, da se sprejema udeležiti tudi naša mestna občina, kakor je to storila mariborska ob priliki koncerta izleta ljubljanske Glasbene Matice tla.

— Koncert dr. Riga G. dr. A. Riga namerava 10. marca prirediti svoj tretji koncert. Vstranlost in marljivost inteligenca koncertnega neva g. dr. Riga zaslužni priznanje ter obilno udeležbo. Pri klavirju bo, kakor pri obeh prejšnjih koncertih, g. A. Ravnik.



Zdaj leva roka je sledila, se z milom »Zlatorog« umila. Ne mislite, da to je šala, — koj roka bela je postala! (Nadaljevanje sledi.)

Sokilstvo.

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA. (Občni zbor).

V soboto popoldne se je vršil v Narodnem domu občni zbor Jugos. Sok. Matice. Zborovanje je otvoril predsednik dr. Milan Šubić s pozdravom na navzoče. Uvodoma svojega govora je navedel, da šteje Matica dosedaj 812 članov s 1283 delnicami. Treba pa bo povečati produktivnost izdajanja sokolskih knjig, vsled česar je potrebno nabiranje novih članov, da se dobi v te svrhe potreben kapital. Sok. Matica to delo dosedaj je v polni meri izvršila in v kratkem izide tudi prva brošurica na svetlo. Društvo namerava izdati tudi sokolski koledar in sokolske tiskovine, ki naj bodo za vsa društva včlanjena v JSS enaka.

Zatem je podal tajniško poročilo br. Šibenik, ki je navajal, da se Sok. Matica ne bo spuščala v take velepotentne transakcije, ker je dandanes izdajanje knjig na debelo radi visokih cen onemogočeno. Izdajala se bodo le najvažnejša dela, predvsem pa najprej založi znameniti Tyršev članek: »Naša naloga, smer in cilji«. Članek, ki se nahaja že v tisku, bo izšel v slovensčini in srbohrvaščini (v latinici in cirilici) in sicer v obeh jezikih v 2000 izvodih. V preteklem letu je imelo načelstvo 9 sei. dopisov pa je prejela Matica skupaj okoli 60. Odbor je sklenil, da bodo morali novostopivši člani vplačati tridinarsko članarino, ki se porabi za manipulacijske stroške. Blaginjak br. Martinc je nato poročal o stanju blaginje. Vplačani deleži znašajo 32.075 Din, rezervni zaklad 331.77 Din, čist dobiček pa 1019.23 Din, ki se pripisuje rezervnemu fondu. Kot revizor je nato poročal dr. Krejčič, ki je izjavil, da je našel blaginjo v najlepšem redu. Na njegov predlog je bil blaginjak podan absolutno. Na predlog dr. Šubića, ki je predlagal, da se odbor poveča še za dva člana, je občni zbor temu ugodil in v novi odbor sta bila poleg ostalih starih odbornikov izvoljena br. dr. Krejčič in prof. Breznik. V nadzorstveni svet je bil izvoljen br. Mirko Fegic. Občni zbor je bil nato zaključen.

★ ★ ★

— Maškarada Sokola v Kranju bo na pustno soboto 1. marca v vseh prostorih Narodnega doma. Prireditelj bo letos v velikih prostornih dvoranah novoizglednega doma veliko prisrčnosti, kakor vse prejšnje.

ne maškarade Sokola v Kranju. Vabita se razposojajo tekoni prihodnja redna.

— Otvoritev Sokolske dvorane na Bledu. V nedeljo 24. tm. otvori blejski Sokol svojo novoodgrajeno dvorano. Vabimo k temu slavlju vse sokolstvo naklonjeno občinstvo z Bleda in okolice. Po slavnostnem programu zabava s plesom. Začetek ob 19. uri. Zdravol

— Sokolsko gledališče v Radovljici uprizaro v nedeljo dne 24. tm. ob pol 8. uri popoldne fantastični igrakaz »Morlece«. Bogač podjetnik Serban odreče denarno pomoč svojemu prijatelju Reinerju, s katerega ženo ima ljubavno razmerje. Reiner, misleč da je gospodarsko uničen se ustrel. Serban je videl svojega mrtvega prijatelja in se čuti krivega njegove smrti. Pod ujem pogovora, ki ga je imel prej z blaznim filozofom dr. Danieljem se mu prikaže v sanjah mrtvi prijatelj kot »blazni«. Zena njegova kot priča, dr. Daniel pa kot sodnik, ki ga obsodi radi umora. Serban blazni in pride v blaznični zopet v dotiko z dr. Danieljem, ki mu razodene resnico, da ni nobene pravčnosti na svetu ter da ga oprosti. Pod težo teh besed se »morilec« zgrudi in umre. Ta igrakaz se je igral že z velikim uspehom na svetovnih gledališčih in bo radi svoje posebnosti gotovo ugajal tudi našemu občinstvu.

— Za zgradbo sokolskega doma v Spodnji Šiški so darovali mesto venca na krsto pok. brata Porenice Petra: Alojzij Merljak 100 Din, brat Karol Cepuder in brat Jože Križ po 50 Din. Iskrena hvala! — Odbor.

Pravni vestnik.

K NAJNOVEJŠEMU RAZŠIRJENJU VELJAVNOSTI SRBIJANSKEGA KAZENSKEGA ZAKONIKA.

Pred nekaj tedni se je pojavila v dnevnihki notica, da je bil izpremenjen način usmrtnice za celo državo tako, da na smrt obsojeni ne pridejo na vislice, ampak da bodo ustreljeni. Pravniki so vedeli, da je ta bosna, ker se brez zakona takih izprememb ne da več izvršiti. Pa — Službene Novine z dne 22. januarja 1924 so prinesle »zakon, s katerim se razširja na vse območje kraljevine SHS odredbe IX. in X. poglavja kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo, kakor tudi odredbe uvodnih pravil in prvega dela tega zakonika, kolikor gre za porabjanje IX. in X. glave« in sedaj je bilo pojasnjeno, od kod tiste novice o izpremembi načina izvršitve smrtne kazni, ki pa naši žurnalisti niso delale kar nč časti: kajti obnarodovan zakon v resnici ni prinesel niti betvice novih določil v primeri z že veljavnim, torej tudi ne glede izvršitve smrtne kazni. Novi zakon se znači le za tehnično zložitve dveh predustavnih uredbe in za nekakšno, za prakso bolj prikladno formalno razporeditev predpisov.

Prvič je bilo namreč izrečeno razširjenje veljave kazenskega zakonika za Srbijo že 25. februarja 1919, pa brez teksta iz zakona in tudi brez navodil, kateri splošni predpisi naj se uporabljajo pri nas n. pr. glede godnostni storilcev za kaznivost, silobrana, poizkusa, zastaranja itd. itd., — ali bivši avstrijski ali srbijski? To se je popravilo tako, da je uredba z dne 16. marca 1921 prinesla besedilo srbijskih določil glave IX. in X. (tkzv. »politični delikt«), obenem pa določila, da naj se porabljajo za delikte iz teh poglavij glede splošnih določil srbijski predpisi §§ 1—81, če pa tržijo različni delikti iz obeh zakonikov, t. j. starega avstrijskega, ki velja še pri nas, in novoposrbijskega srbijskega, pri eni in isti sodbi skupaj, veljajo naj tista splošna določila, ki so za obdobjenca milejša.

Ko se je ustava sklenila, je odredila, da naj zakonodajni odbor narodne skupščine vse predstavnostne začasne zakone, uredbe in naredbe pregleda, v kolikor jih pristojna ministrstva temu odboru v enem mesecu predložijo, a zakonodajni odbor je imel pravico, te začasne zakone, uredbe in naredbe pregledati in jih izpremeniti — do 23. decembra 1921. Če jih izpremeni, progasi se sklep zakonodajnega odbora za zakon; če jih ne izpremeni, veljajo dotični začasni zakoni, uredbe itd. kar naprej, kakor so, za zakon. No, baš 23. decembra 1921 je zakonodajni odbor gori navedeni uredbi glede proširjene veljave srbijskega kaz. zak. na celo državo »zložil« in jima dal primernejšo tehnično obliko enotnega zakona, ne da bi na materialnopravnih določbah prejšnjih uredbe sploh količkar izpremenil.

Ta sklep zakonodajnega odbora je dobil kraljevo signaturo dne 21. aprila 1922 in postal s tem veljaven zakon, a Službene Novine so ga prinesle dne 24. januarja, tako da je dobil obvezno moč šele skoraj po 1½ leta! Nesreča se pri tem pač ni zgodila nobena, ampak čudno je pa le, da se ministrstvo za pravosodje ni požurilo z razglasitvijo »zakona« in dopuščalo, da so sodišča sodila toliko časa po predpisih, ki v resnici niso bili več pravni. Pa še drugo dejstvo je čudno: Čl. 64 srb. kaz. zak., ki je proširjen na celo državo, je bil že z uredbjo »o ubrzanju rada kod sudskih in slednih vlasti« od 22. junija 1921, ob-

javljeno v Službenih Novinah od 15. julija 1921, izpremenjen in dopolnjen. Ta uredba je dobila po čl. 130 ustave, zadnji odstavek, brez vsega zakonitostno moč, a nanjo so pozabili, ko so proširili v zakonodajnem odboru srbijski kaz. zak. na celo državo: § 64 je bil publiciran brez tiste izpremembe, katero mu je dala prej navedena uredba! Sodniki pa si naj sedaj belijo glave, kaj velja za pravo...

Za našo Slovenijo je prinesel Uradni list z dne 14. februarja 1924 slovenski prevod gori navedenega tako zakonskega zakona. Nekateri dnevniki so registrirali ta zakon, pa niso prinesli nobenega komentarja glede postanka najnovejšega razširjenja... Baš za to, da poklicanim in nepoklicanim »politikom« našega naroda ni treba ugibati, kaj neki tiči v tem »razširjenju srbijskega zakonika«, smo prinesli ta — le članek.

Pa bodi dovoljeno nekaj opazk k prevodu zakona. Visoko spoštujemo znanega literata, ki prevaja za Uradni list srbke zakone na slovenski jezik in krivico bi mu delali, ko bi mu očitali, da se ni pri prevajanju pošteno potrudil. Ipak treba opozoriti na nekaj stvari v prevodu, ki niso čisto v redu. — Prvikrat je bil slovenski prevod istih določil publiciran v Uradnem listu z dne 20. maja 1921. Primerjali smo tisti prevod s poslednjim in ugotovili, da je urednik — prevajalec besedilo v mnogem srečno preopllil. Tehnične pogreške prvega prevoda so popravljene: § 100 je dobil pravilno obliko, t. j. to, kar se je prvih glede »tepenja« (zakaj ne raje »batinjanja«?) izpustilo, se je sedaj v besedilo vsprejelo, kar je seveda edino pravilno. Popravljen je tudi tekst v § 14 »Vsi ti se vzdržujejo«, ki je bil prej (brez »ti«) nejasen. Tudi nekaj izrazov je sredno zamenjan, n. pr. »dočtila« z »odredbe«, »razsodba« s »sodba« (kar rabi tudi oficijelni prevod veljačnega kaz. pravnega reda), »okrivljenec« z »obdolženec«. Da je bilo treba izpremenjati ministra za pravosodje v »ministra pravde« in ministra za notranje zadeve v »ministra za notranje posle« — tega pa ne uvidimo, to pa za to ne, ker so prvi izrazi naši že udomačeni slovenski izrazi. Ostalo je pa še dokaj mest, ki se pri njih prevod s srbskim izvirnikom ne vjema. V § 85 a je predrugačil slovenski prevajalec svoj prvi prevod: »Kdor to stori...« v »Kdor to učini«; toda niti prvo, niti drugo ne odgovarja srbskemu »ko ovo vrši«, ampak bi bilo reči »Kdor to dela (vrši, čini)«. V § 86. je interpretirana beseda »namenoma«, ki jo iščeš zamen v srbskem tekstu: zakaj? V § 87 b se glasi srbski izvirnik »kad su preduzeta dela kojima se zločina namera neposredno u izvršenje privede«, a prevod: »čim so započeta dejanja, s katerimi naj se zločina namera neposredno izvrši«; pravnik vidijo v taki skrajšavi besedila netočnost! Srbski izraz »kleveta« v mnogonapadenem § 104 ni »obrekovanje« v našem tehničnem smislu, ampak nekaj čisto drugega: Pri nas je obrekovanje hudodelstvo po § 209 k. z., po srbijskemske pravu pa »žalivo navajanje dejstev« (gl. § 215 b srb. k. z. in osobito zakon o štampi: § 33). Napačno je prevedena v § 31 »presuda« z »obsodba«; to bi bila »osuda«. Opozorjati je, da se rabi za srbski »nehat« (culpa) v § 54 »malomarnost« (pravilno!), v čl. 86 pa »nemarnost«, kar pa že radi tega ni pravilno, ker rabi srbski izvirnik sam v § 73 izraz »nemarnost«, ki ga sloveni prevajalec tudi z »nemarnost«. V § 56 pa je prevod »onda će se dati, gde bude odredjeno«, podan z »se oddado, kamo or se odredi«, kar ni pravilno po jeziku, pa tudi ne po smislu.

Nočemo navajati še nadaljnjih podrobnosti, ki pa za pravnike niso malenkosti. Hoteli smo le podati našim pravnikom opozorilo, da se morajo posluževati slovenskega besedila le s previdnostjo, če že nočejo uporabljati naravnost avtentičnega srbskega teksta samega. Vladi pa bi svetovali, da naj si pridobi strokovnjakov pravnikov, ki bodo slovenske prevode zakonov pregledavali, predno gredo v Uradni list.

Darila.

Dečjemu domu kraljice Marije: Okrajno glavarstvo v Ljubljani je poslalo po gosp. tajniku Zvenimirju Gregoriču 10 dolarjev, prejetih iz Amerike za »podkupnine« v neki izseljeniški zadevi. Dolarje smo izročili svojemu namenu. — Srčna hvala!

— Za dr. Tavčarjev sklad. V spomni I. obletnice smrti svojega nepoznanega očeta gosp. dr. Ivana Tavčarja daruje gospa Pina Arkova Din 500.— za dr. Tavčarjev sklad »Družbe sv. Cirila in Metoda«.

— Aeroklub. V svrhu izvolitve upravnega odbora se vrši danes 19. t. m. v dvorani gostilne »Pri Levu« ob 20. uri sestanek članov. Prosi se polnoštevilne in točne udeležbe.

Poizvedbe.

— Opozorilo najditelju! Gospod, ki je našel v soboto ob 12. pred Hotelom »Slova« žensko verižico, se vpludno naproša, da isto odda proti primerni nagradi pri vratarju Hotela Slon. Osoba je drugače znana in se jo opozarja na tal

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1924.

Primorski Jugoslovenci
in Vatikan.»Voi siete sobillatori!
(Vi ste hujškalci!)
Papčev državni tajnik
Gasparrri al deputaciji.

Ko so fašisti v Primorju najbolj življali proti našemu življu, je odšla v Rim posebna deputacija, na čelu ji go-riški nadškof dr. Sedej, da bi naprosila papeža Pija XI. samega za zaščito.

Papež je deputacijo sicer sprejel, toda njene pritožbe je hladno odklonil in ji velel, naj se s svojimi pritožbami obrne na državnega tajnika kardinala Gasparrrija.

Deputacija je nato odšla h kardinalu drž. tajniku in mu verodostojno naslikala Kalvarijo jugoslovenskega ljudstva pod strašnim fašistovskim terorjem, proseč sv. Stolico za zaščito.

Pričakovala je ljubezniv sprejem, sočutja, toplih besed utehe, zagotovila pomoči, a našla je pri gospodu kardinalu kamenito srce za trpljenje in bol jugoslovenskega ljudstva, mržnjo in hladno prezirjanje.

Nobene besede naklonjenosti, ljubezni in sočutja ni bilo slišati z ust državnega tajnika Njegove Svetosti, marveč samo trde očitke in strastne ukore na naslov vernikov jugoslovenske narodnosti v Juljski Krajini.

»Voi siete sobillatori! — vi ste hujškalci, to so bile besede kardinala Gasparrrija.

Deputacija je zapustila vatikansko palačo — grenkem prepričanju, da so za Jugoslovence v Juljski Krajini na nje napisane Dantejeve besede: »Lasciate ogni speranza, voi ch'entrarete!«

Mi se tej politiki vatikanskih državnikov nasproti jugoslovenskomu življu v Primorju čisto nič ne čudimo. Kakor talijanski službeni politiki, tako je tudi Vatikanu glavni cilj, da se čim najpreje poitalijančijo vsi Jugoslovenci v Juljski Krajini. Vatikan se pač zaveda, da je katolištvo v vera v Primorju v neprestani nevarnosti vse dotle, dokler ostane njeno »bivalstvo« zvesto svoji narodnosti; čim pa se Jugoslovenci v Juljski Krajini potujejo in postanejo Italijani, je izginila tudi vsaka opasnost, da bi se kdaj izneverili rimsko-katoliški veri.

Zato je glavna težnja vatikanskih krmilarjev, da z vsimi sredstvi pospešujejo raznarodovalno politiko italijanske vlade ter s tem čim najpreje dosežejo, da se za večne čase zagisra katoliško posestno stanje med sedaj še jugoslovenskim življem na Goriškem, v Istri in Trstu.

Cilji Kvirinala in Vatikana se v politiki napram našim primorskim rojakom krijejo docela, kdo more biti med nami še tako naiven, da bodo Jugoslovenci tam onkraj naših meja našli v borbi proti poitalijančevanju zaščito pri sv. Stoli, ko je vendar jasno kot bel dan, da je čim najhitreje poitalijančenje naših bratov morda še bolj v interesu Vatikana, kakor službene Italije same?

— Slavnost beogradske univerze v spomin Wilsonu. Snoči je beogradska akademska omladina v univerzitetni dvorani priredila slavnost v spomin pokojnega Woodrow Wilsona. Sledila so predavanja o Wilsonovih idejah in o velikem delu pokojnikovega za osvobodjenje našega naroda. Prvi je predaval akademik Gjinjevič, ki je Wilsona očrtal kot državnika in največjega prijatelja našemu narodu. Univ. prof. Vulić je dokumentarno opisal svetovni vpliv Wilsona na razvoj dogodkov med vojno. Načelnik ministrstva zunanjih zadev Rajko Savić se je v toplih besedah spominjal Wilsonovega delovanja na pariški mirovni konferenci. Slavnostni so v velikem številu prisostvovali akademiki, ugledni meščani, politiki in tudi zastopniki diplomatskega zbora. Pri slavnosti je bil navzoč tudi ameriški poslanik na našem dvoru Dodge.

— Klerikalce boji uspeh napredne misli na Jesenicah in zato imenuje današnji »Slovenec« 142 izrebrljenih klerikalnih glasov »zmago SLSc«. Razmerje 19 : 14 pa govori dovolj jasno za to, da ta »zmaga« nekoliko šepa. Če bodo napredni elementi na Jesenicah vztrajali v dosedanjem delu, bo klerikalizem kmalu potisnjen v ozadje, pa naj se »Slovenec« še tako otresa te neprijetne resnice. Poštenje mora zmagati nad nepoštenjem in hinavščino, ki jo očito klerikalci drugim, sami pa so v svoji politiki njeni najboljši prijatelji. Jeseniško prebivalstvo se uvideva, kdo so pravi ljudski prijatelji in prepričani smo, da dozevnim zastopnikom kmalu pokaže vrata iz občinske hiše, kjer hočejo klerikalci občinsko gospodarstvo prikrojiti po ljubljanskem vzorcu. Nič ne pomaga zavijanje in demagoško zavajanje ljudstva. Napredna misel se bori in izpodbija klerikalizem, ki se je razpasel v povojnih razmerah, ne da bi se utrdil v zdravem delu slovenskega naroda.

— Carinska konferenca v Ljubljani. Prihodnja carinska konferenca se bo vršila dne 22. februarja 1924 ob 17.30 v posvetovalnici trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Honorarni redarstveni profesorji. Ministrstvo prosvete je odločilo, da imajo vsi redarstveni profesorji in supleni pravico zahtevati dvojne honorarje, za vse ure v zadnjem mesecu svojega službenega poslovanja.

— Obrtno nadaljevalna šola v Ljubljani in njeni obtoji. Pišejo nam: Te šole so, kakor vsa znamenita kažejo, obsojene v Ljubljani na smrt. Kakor smo izvedeli, so skoro vse obrtne šole tudi najmanjši prispevek za pouk svojih vajencev hrati malo odklonile. To odklonitev motivirajo tako-le: »Od teh šol imajo korist samo učenci (?) in — država, zato naj starši (vajencev), država in občina vzdržujejo šole!« Trditve zadrug, da izobrazba vajencev ni v korist tudi moštrov, je enostavno naivna. Čim bolj se vatenec teoretično izobrazila, toliko več koristi rakcično tudi moštru in ne samo sebi. Toda pri takih nazorih zadržanih funkcionarjev je vsako preprekanje in dokazovanje odveč: Stvar mestne občine, pri kateri faktorjev in države je, da te šole subvencionirajo, moralna dolžnost pa je tudi obrtnih zadrug, da k vzdrževanju prispevajo. Glavno je — poleg drugega važnega razloga, — tudi to, da se Ljubljana obvaruje sramotnega očitka, da kot kulturno središče Slovencev ni v stanu vzdrževati za par mesecev obrtno-nadaljevalnih šol, za katere živujejo še manjša mesta po Sloveniji toliko, da lahko obstojajo.

— Državni uradniki in drugi namočenci s predpisano izobrazbo, smejo kakor čujemo posešati predavanja na vseučilišču. O tem so bile obveščene tudi dotične oblasti s pripombo, da ni v univerzitetni statusu nobene določbe, ki bi to zabranjevala. Pač pa si mora vsak uradnik, ednosno učitelj preskrbeti popreje dovoljenje svojega šefa, da sme dotična predavanja obiskovati.

— Šolski vrtovi in krajni šolski svet. Višji šolski svet je naročil krajnim šolskim svetom, da si morajo preskrbeti iz mapnih arhivov za šolske vrtove in event. druga zemljišča, ki spadajo k šolam, posestni list in vse potrebne listine o posestnem stanju in da ne smeje teh zemljišč odpravljati, za slučaj, če bi bilo potreba zgraditi na njih kako novo šolsko poslopje. Skupila odn. najemščine za event. odprodano zemljišča morajo pa porabiti izključno za kmetijske potrebščine šol, vrtov, poučna učila, odn. za šolske potrebščine v obče. To velja, samoposedi umevno tudi za stara šola poslopja, če se last kr. & sveta, a dana v najem.

— Pustila strokovno izvežbano gasilce pri miru! Pišejo nam: Po smrti gasilskega nadzornika Kolesa se klerikalci in župan ne morejo pomiriti. Po vsej sili bi radi imeli pri gasilstvu svojega zaupnika, če kaj o gasilstvi stoki razume, ali ne! Tisti, kateremu je hotel zdaj dr. Perle poveriti mesto nadzornika, je odklonil, rek: »Gasilstvo ne potrebuje drugega kot svetnega poveljnika, ki bo imel pri požarih glavo na pravem koncu in za moštvo teoretično in praktično podkovane«. »Zhalca.« To je za vsakega še tako omynega človeka dovolj jasno povedano. Pustite torej strokovno izvežbano gasilstvo pri miru!

— Komitet za prevzemanje južne železnice je na tozadevno vlogo mestnega magistrata ljubljanskega odločil, da se za prevoz trupa pokojnega pesnika Josipa Stritarja iz Rogoške Slatine v Ljubljano odpadajoča vozarina v znesku Din 5400.23 opusti.

— Angažma za zagrebško gledališče. Te dni se je mudil v Ljubljani ravnanje zagrebške opere g. Komjovič. Sklenil je pogodbo z gđ. Zikovo in g. Šimencem, s katero sta angažirana za zagrebško gledališče. Pogodba je že podpisana. Tako izgubi naše gledališče najboljši svoj moči.

— Mesto venca na krsto pokojnemu honorarnemu profesorju dr. Bogomilu Senekoviču so zbrali univerzitetni nastavniki vseh fakultet 1170 Din za podporo siromašnim slušateljem ljubljanske univerze.

— Celjske vesti. Cene važnejših živil. potrebaščinam. (V Din.) Mesne cene. Govedina: v mesnicah 1. 25—36, II. 23—25, na stoinčah 1. 24—25, II. 20, letina 1. 32—35, II. 30, Svinjina 1. 35, II. 30, slanina 1. 42, II. 40, mast domača 42, ameriška 39, šunka 50, prekajeno meso 1. 45, II. 42, Specerija: 1 kg kave Portoriko 68, Santos 50, Rio 40, pražena kava 48—68, kristalni sladkor 22.50, v kockah 24, ri 9.50—11, namizno olje 32, bučno 38, Mleviski izdelki: 1 kg pšenične muke 0.06 & 0.06, 5.90, 7.2 & 6.60, 8.20, 9.4 & 8.30, 4.30, 7.2 & 3.70, kaše 6.40, ječmenja 5.40, koruzne muke 3.70, koruznega zdroba 4.50, pšeničnega zdroba 6.30, ajdove muke 6.60, Zito: o pšenice 370, rži 320, ječmena 320, ovs 280, prosa 300, koruze 300, ajde 280—300, fižola 500—700, graha 800, leče 1500, Kurivo: črnega premoga 51, rujavca 26.50, m³ trdih drv 140, & 40, m³ mehkih drv 112—120, 100 kg 32. — Sreški šol zaupnikov JDS za sres Celje. Vransko se je vršilo 17. februarja dopoldne v Narodnem domu. Bil je dobro obiskan, došli so odposlanci vseh krajevnih organizacij. Ustanovila se je sreška organizacija JDS s predsednikom dr. Ernestom Kalanom na čelu. — Opereta »Mamselle Nitouche« bo uprizorili v petek 22. tm. v našem mestnem gledališču. — Smrtina kosa. V nedeljski svetbi je umrl v Celju na Vražovem trgu bivši trgovec in posestnik g. Fran Pečnik v 64. letu starosti. — Oposodiljska šola v Celju prične z rednim poukom 25. tm. na 12. kakor je bilo prvotno javljeno.

— Poroka. Poroki so se dan 12. febr. v Ljubljani gospod Drago Čeh, železniški uradnik v Mariboru s gospodino Marijo Zabkar ušteljico v Središču. Obilo sreče!

— Poroka. V nedeljo so se poročili g. Vekoslav Rieger mestni živilozdravnik v Ljubljani s gđ. Erno Jemčovo iz znane aglode narodne družine. Čestitamo.

— Nabiranje mlačarov za poplavljenega kraja v Slovenji in na Hrvaškem in za oškodovane prebivalce je pomočnik ministrstva prosvete na svetodol društva »Crvenor krt« v Beogradu dovolil po vseh šolah.

— Natačaj Uprava ljubljanskega velelesnja razpisuje dve nagradi za najboljša plakata osnutka in sicer prvo v znesku Din 1500 in drugo Din 1000. Osnutek za plakati format 63x95 cm, pripravljen za tisk ali štirbarven tisk. Osnutke je vposladi do 1. marca tek. leta, na velelesni urad zapечатeno in opremljene s šifro. Vse podrobne informacije dale ravnanstvo velelesnjega urada. (telefon 140).

— Zdravstveno stanje mesta Ljubljane. Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 19. do 16. februarja izkazuje to-le statistiko: Umrlj je 38 oseb, 15 moškega in 23 ženskega spola (umrlo 12). Smrtni vzroki: življenska slabost 2, letjica 3, pljučnica 3, škariatinka 1, zastrupljene rane 2, druge nalezljive bolezni 1, srčna hiba, bolezni žila 3, rak 3, drugi naravni smrti vzroki 19, slučajna smrtina poškodba 1. Med tem časom se je rodilo 25 otrok, 14 moškega (1 mrtvoroden) in 10 ženskega spola. Naznane nalezljive bolezni: škariatinka 1, trebušni legar 2, varicella 1, dušijvi kašelj 1.

— Rodbinska drama. V Mandiljvacu pri vinogradu »Prilivski vrh« se je koncem januarja odigrala sratna rodbinska tragedija. Posestnik Guro Konec je 29. januarja radi ljubosumnosti zadel svojo ženo in jo vrgel v vodnjak. Truplo umorjene je našla potem 10-letna hčerka Anka. Mož je bil pri odkritju trupla škrt, obupan in je sam pomagal svojo mrtvo ženo vleči iz vodnjaka na površje. Kmalu po pogrebu nesrečne žrtve, so pa preliči orožniki obvestili, da Eva Konec ni umrla naravne smrti. Mož je bil nato aretiran in oddan ošleškemu sodišču.

— Caruga in umor hotelarja Schmidta v Slatini. Pred približno dvema letoma je bil v Slatini na Hrvaškem izvršen umor nad hotelierem Dragotnom Schmidtom in nad njegovim soprogom. Sum je padel na nekoga Rusa. Nekaj časa po temu zločinu se je zaznalo, da je ta Rus stopil v tolo Caruge. Caruga je to verzijo sam potrdil in sicer v nekem pismu, ki ga je pisal orožnikom. V pismu je navedel, da je ubil harambašo Rada Ratkovića, nekemu Rusu, članu njegove tople pa je daroval življenje. Sedaj, ko je Caruga v rokah pravice, so se oblasti ponovno začele zanimati za zločin. Zanimivo je, da prebivalci v Slatini smatrajo Carugo za glavnega krivca zločina, ker je baš omenjene dni, ko je bil Schmidt umorjen, v njegovem hotelu gostoval neki Carugi podoban častnik.

— Politiška kronika. Tekom ponedelja ka so prispele na policijsko sledece ovadbe: 1 radi tatvine, 3 radi kaljenja nočnega miru, 5 radi prestopa cestno-policijskega reda, 2 radi prekrščenja policijske ure, 1 radi nedostojnega vedenja, 1 radi poškodbe tuje lastnine. — Pretepe. Pod Rožnikom so se spili trije pleskarji in nato stegli. Med pretepom je agibil Ivan Bernik rjavu listnico s 300 Din. — Splašeni konji. V Šiški sta se splašila hlapcu Viktorju Jenčevskiju dva konja in zdrijala z vozom vred proti mestu. Jenčevskij je padel z voza in je k sreči dobi sam lažje poškodbe. Konja sta bila ustavljeni na Resljevi cesti. — Neznana tatvica. Po Staterskem se kladi v okolici Celja neka okoli 25letna neznanica, ki je izvršila več sleparij in tatvin. Oblasti jo zasledujejo.

— Vlom v Poljčana h. Poročali smo, da je bil v Poljčanah izvršen velik vlom v tamošnji poštni urad. Poleg številnih znamk in drugih predmetov so tatovi odnesli 54 svinčnih robcov v vrednosti 3400 Din. Na prog Zidani most-Radeče je bila Jakobu Teršku iz Radeč ukradena srebrna ura, vredna 350 Din. — Lastniki naj se zgledajo! Orožniška postaja v Vojniku pri Celju je zaplenila tri kolesa, in sicer eno znamke »Waffenrade«, še dobro ohranjeno, drugo je že precej tabljeno, brez znamke, z navzdol zakrivljeno balanco in s prostim tekom. Tretje kolo je znamke »Toksad« z nekoliko navzdol vgnjeno balanco in s živčanim sedlom od motocikla N. B. 28. Litze J. Sadaller & Spring. Lastniki teh koles se naj javijo na policijo.

— Nesreče pri delu. Delavec Andreja Kavčiča iz Rov pri Kamniku je pri kranju ilovice podsolu in ga težko poškodovano po cellem telesu. Njegovo stanje je opasno. — Mostovnemu moštru Rud. Malvarhu je eksplozija v roki akumulator. Pri tem mu je poškodovano levo roko. Obna poškodovanca sta bila prevečena v bolnico. — Prepričanje. V Praprotnem pri Kamniku so se pri žentovljanu spili fantje med seboj in Florian Dobovšek iz Sidaža je z nožem sunil Janeza Trobovšca v levo roko. Sledečnega so precej težko poškodovane preprijali v ljub. bolnico.

— Tragikna usoda. Posestnik Marko Ivanovič iz Ziljebocva v višegradskem okraju je imel leta 1914 devet živih in zdravih sinov. Osem njih je padlo v vojni, devet, ki je ostal na življenju, je padel te dni v Vrhu, kjer je služil pri volajkih, kot žrtva prepira med vojno in civilno policijo. Železniško ministrstvo je dovolilo brezplačen prevoz sinovega trupa nesrečnemu očetu.

— Vremenska napoved. Dunaj, 18. februarja. Uradna vremenska napoved za 19. tm.: Zjutraj jasno, naraščanje temperature in osvežujoči zapadni vetrovi, mogoče jutri padec temperature, drugače lepo in mrazlo.

— Mleka. Zdravstveno mlekarstvo. Vojnašna mleka, nasproti belgijske vojašnice, sprejeto zopet in to do 18. februarja nove abonentne za mleka, ki se dostavljajo z vojni

dnevno na dan to so v pošast močnin. Garantira se za popolnoma sveža, čiste pastozirane mleke s 28, 35% točnostjo. Naroda se lahko tudi telefonirajo, št. 446.

— Tolosno zaprtje. Profesor C. Braun-Fernwald, odlični ženski zdravnik, piše: o hitrem in zanesljivem učinku grenčice »Fran-Josel« sem se pogosto prepričal in zato rabo te vode najtopleje priporočam bolnim ženskam.

Trockij.

Razprtije v načelnstvu ruske komunistične stranke in samem sovetu ljudskih komisarjev in energična kampanja, ki se je začela po Ljeningovi smrti proti vojaškemu diktatorju Trockemu, brez dvoma karakterizira preokret v življenju celokupne sovjetske republike. V Moskvi so dozoreli mnogi komplicirani procesi in ves gnoj, ki se je nabral v telesu boljševiške Rusije, mora biti na ta ali oni način odstranjen. Celo sovjetski tisk govori o tem odkrito in priznava potrebo temeljite spremembe dosedanje komunistične taktike in notranje politike vobče. Ker pa igra v vseh važnejših dogodkih glavno vlogo Trockij, kajti z njegovim imenom so zvezani vsi spori v gnezdu komunistične stranke, hočemo v naslednjem pojasniti te dogodke, v kolikor je to mogoče posneti iz podatkov, ki so znani inozemstvu.

Lev Davidovič Trockij — ime, ki je znano vsemu svetu, bo figuriral v zgodovini kot poučljiv primer za strašno katastrofo, ki je zadela ruski narod. Trockij je častihlepen, energičen, izredno sposoben in zvit. Prve dni oktoberške revolucije, ko še ni bilo jasno, kdo bo zmagal, je previdno čakal in sledil revolucionarnemu pokretu. Ko se je prepričal, da bo zmagal Ljening, je takoj vstopil v sovjat ljudskih komisarjev kot strokovnjak za vojaške zadeve, dasi je bil vse življenje civilist. S prirojenjo vztrajnostjo in pod pritiskom častihlenja je končal akademijo generalnega štaba in avilatično šolo. Postal je dober pilot, ki lahko samostojno vodi aeroplan. Ko si je utrdil pozicijo vojnega komisarja, je začel širiti svojo popularnost v rdeči armadi, osobito med aktivnimi častniki, ki jim je dal vodilna mesta. Spremenil je v prvi vrsti svojo zunanost. Oblekel je uniformo in pohačal težko šolo, kjer se je naučil dobro jezdit. Mahno, kodrasto hradio je pustil rasti in kmalu je bil podoben pravemu polkovniku. Pri vojaških paradah se razgovorja navadno z aktivnimi častniki, ki mu brezpozorno zapuajo, kajti v njegovem nastopu je nekaj, kar imponira še tako hrabremu in samozavestnemu vojaškemu dostojanstveniku.

Prepir med Trockim in vsemočnim iniciatorjem črezvičajke Dzeržinskim datira od zmage rdeče armade na Krimu. Ko je prišel Trockij na strašno masakriranju Vranglovih častnikov na Krim, in posetil Evnatorijo, so mu sporočili, da je črezvičajka ustrelila enajst častnikov, med katerimi je bil tudi njegov prijatelj, ki ga je hotel Trockij pomilostiti. Postreljati vso črezvičajko, je zapovedal Trockij svetomu spremstvu. In vsa črezvičajka v Evpatoriji je bila še isto noč ustreljena. Stvar pa je bila kočljiva, kajti Dzeržinskijevi agenti so uživali pravico nedotakljivosti. V mestu pa je vladala vojaška diktatura in Trockij je ravnal kot diktator. Da se izogne neprijetnim posledicam, je poslal v Moskvo svojega pomočnika Slaščeva, ki so ga pa prišli Dzeržinskega med potjo napadli. Toda napadalec je sprejela rdeča posadka s kartečami in tako je ostal Dzeržinski z dolgim nosom. Naravno, da se je sloves in popularnost Trockega v armadi vedno bolj širila, zato pa ga je začel sovražiti poglavar črezvičajke, ki tudi ni bil brez zvestih pristavev. Ko so nekoč v Moskvi razpravljali o reorganizaciji črezvičajke, je Trockij zaklical s svojega sedeža: »Tovariš Dzeržinski je tudi mene postavil pod policijski nadzor. Morda me spravi kmalu pod ključ.« Če bo treba, aretiram tudi Trockega, je odgovoril hladnokrvno Dzeržinski. Ko je med nadaljnim razpravo o delovanju črezvičajke Dzeržinski naglašal, da mora ostati ta aparat nedotakljiv, češ, da preti sovjetski vladi še vedno nevarnost od strani monarhističnih organizacij, je Trockij pripomnil: »Ne razburjajte se, tovariš, novi monarh ne sme ustreliti niti vas, niti vaših agentov. Če bo Rusija potrebovala monarha, si posadim krono na glavo same. Vse to so seveda muhe vojaškega diktatorja, ki pa vendar glasno govore o značaju in naklepih tega ekscentričnega človeka.

Kakšno stališče zavzame Trockij med desnim in levim krilom komunistične stranke, t. j. med skupino Rykova, Krasina, Litvinova, Curjupe in Ljeninga in skupino Buharina, Larina, Mjaskinova in Sljapnikova, takozvano »delavsko opozicijo«? Trockij se opira na Kamenjeva, Mjehonošina, Krasnoščekova, Raskolnikova in Karahana ter tvori z njimi nekaj nevtralen center. Stališče tega centra pod vodstvom Trockega ni opredeljeno. Njegova taktika je: opreznost, pasivnost in očrje-

tacija po onem krilu, ki zmaga. Leva skupina (Buharina) vodi energično borbo z desno in kadar je ta borba na vrhuncu, jo Trockij hitro popiha na kako inspekcijo, da se posvetuje s svojimi pristaji, med katerimi igra najvažnejšo vlogo znani boljševiški general Budenni, poveljni konjenice. Tako je bilo vse do Ljeningove smrti. Sedaj so se ta protislovja še bolj poostрила. Trockij je velik avanturist in malo je verjetnosti, da bi odstopil brez boja. Kako utrjen je njegov položaj, dokazuje okolnost, da so ga ponovno izvolili za komisarja vojske in mornarice, dasi bi ga pristaji desne in leve skupine najraje vtopili v žlici vode. Okrog njega se polagoma zbirajo sile, ki morajo prej ali slej začeti z njim odločilno borbo. Zadnje vesti iz Rusije govore o resnih notranjih nemirih. Zlasti o Trockem krožijo različne govorice. Nekateri trdijo, da se pripravlja strmoglavit novo vlado in proglasiti vojaško diktaturo. Dokler je bil živ Ljening, si Trockij ni upal nastopiti proti njemu, sedaj pa ni izključeno, da ga bo častihleponost pripravila do tega, da poskusi zasedsti prestol rdečega carja.

KINO
LJUBLJANSKI DVOR
19. in 20. februarja tl.

„Zakonolom“

velika rodbinska drama v šestih dejanjih.

Turistika in sport.

— Inozemske nogometne tekme. Bruselj: V nedeljo se je vršila pred 25.000 gledalci tekma reprezentanc Belgija : Madžarska in je zmagala prva v razmerju 1 : 0. Madžari so nastopili z drugo garnituro.

— Dunaj, 17. februarja. Radi zmernenih igrišč je bila večina tekem odpovedana. Vršile so se le sledeče teme: Amateure : Nordstern 3 : 0 Wacker : Bewegung 3 : 2. Admiria : Strassenhanner 5 : 0. Hertha : Rag 2 : 1. Slovan : Jedlersdorf 4 : 3.

— Tekma Severna Nemčija : Južna Nemčija, ki se je vršila v Frankfurtu, je končala v razmerju 2 : 4.

— Praga : Dresden 9 : 6 (7 : 2). Tekma se je vršila v Dresdnu.

— Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v Ljubljani. Redni letni občni zbor se je vršil v nedeljo dne 10. t. m. v restavraciji Narodnega doma. Imenoma L. L. A. P. in S. K. Jadran je pozdravil občni zbor g. Fran Bar st. Po pozdravnem nagovoru predsednika g. Šiškočiča je podal tajnik g. Vinko Bar izbrpno poročilo o klubovem delovanju. V pretečen sezoni je priredil klub 9 dirk, od katerih je Zvezdna dirka v Celju kot propagandna dirka najbolje uspela. O priliki 10letnega obstoja kluba vršila se je krasno uspešna jubilejna dirka na progi Ljubljana - Krka - Zatična - Ljubljana - Bled 136 km. Iste so se udeležili tudi bratski hrvaški kolesarski klubi s svojimi najboljšimi dirkači. Ob tej priliki je izročil H. K. B. »Sokola« za Zagreba po svojem predsedniku g. V. A. Vellerju klubu Ilirija v priznanje velikih zaslug na kolesarsko sportnem polju krasen srebrni pokal. Svojo 10letnico je klub proslavil dne 8. decembra s slavnostno sejo v srebrni dvorani hotela Union. Ob tej priliki so zastopniki vseh ljubljanskih sportnih klubov čestitali Iliriji k plodonosnemu delovanju na kolesarsko - sportnem polju. Zvečer se je vršil v dvorani Mestnega doma sportni sestanek in so bila dirkačem razdeljena darila. Kolesarsko prvenstvo na 100 km za leto 1923 in gorsko prvenstvo »Slovenije« na 8 km (proga Podlipa - Smerečje) priobli si je mariljvi klubov član g. Adolf Goltes, ki je obenem tudi klubov prvak za leto 1923. Klub je odoslal boljše dirkače k dvema dirkama v Zagreb ter so se njegovi dirkači udeležili tudi dveh mednarodnih dirk izmed katerih je posebno omeniti mednarodne dirke na progi Gradec - Cmurak - Gradec (100 km), pri kateri si je priobli klubov član g. Adolf Bar prvenstvo v težki skupini. Pri mednarodni dirki na progi Maribor - Zagreb so klubovi dirkači častno zastopali barve kolesarske Ilirije. Z ozirom na obširne dirke in klubove prireditve je imel klub ogromne stroške ter se je moral vsled tega celo leto boriti s finančnimi težkočami. Navezan je na veliko članarino in podpora nekaterih prijateljev kluba. Jako obširno in temeljito poročilo tajnika vzel je občni zbor z največjim zadovoljstvom na znanje. Sledilo je nato poročilo blagajnika, ki izkazuje v pretečenem letu prometa Din 60.000. Stanje klubovega premoženja znaša 23.500 Din. Revizorji so podali nato svoje poročilo, na kar se je staremu odboru izrekel absolutni priporočil. Pri volitvah bil je soizvolen izvoljen sledeči odbor: predsednik Fran Ogrin podpredsednik Mirko Nardin, tajnik Vinko Bar, namestnik Janko Cvetko, blagajnik Josip Bevc, gospodar Jakob Šimene, odborniki: Fran Bučar, Emil Plut, Fran Porenta, reditelja kolesarjev: Janez Rebolj in Alojzij Sitar, nadzorstvo: Karlo Pablani in Fran Bar st. Vpisnina se je določila za letošnje leto na 15 D. mesečna članarina na 2.50 D. Mnogobrojno obiskani občni zbor je zaključil novoizvoljeni predsednik ob 12.30. Novi odbor na čelu starejših izkušenih sportnikov jamči gotovo kolesarski Iliriji v bodoči sezoni najboljšo uspeha.

Gospodarstvo.

NAS IZHOD NA MORJE.

Italijani so med svetovno vojno, ko je prišel tudi za nje čas odločitve, kolebali in premišljevali, kam bi se obrnili. Takrat njihovo romantično srce ni bilo tako goreče, kakor danes. Ni dosti manj, da se niso odločili za germansko večino. Bili so pač navadni spekulanti, ki so samo na to gledali, kje bodo bolj sigurni in kje več pridobe.

Antanta je ponudila Italijanom koncesije v Aziji in Afriki. Toda Italijani so zahtevali popolno oblast nad slovenskimi pokrajinami in Jadranskim morjem. Dikali so jim naši gozdi in pa premost. Italijani so med vojno vedeli, da so Srbi, ki so se iz bratskih idealov borili za Slovence in Hrvate, zelo oslabiljeni. Hoteli so to izkoristiti in dobiti z eno potezo vse slovenske pokrajine in pot na Balkan, kjer bi končno izpodrinili tudi Srbe. Angliji in Franciji so bili zadovoljni, ker niso imeli na navedenih pokrajinah nikakih interesov. Sklenjena je bila londonska pogodba, toda bila je račun brez krčmarja. Italijani ki sami sebe visoko precenjajo, so obljubili antanti veliko pomoč. Po polomu pri Kobariču pa je bilo to uničeno. Mesto da bi Italijani pomagali antanti so morali Amerikanci, Francozi, Angliji in Sibi rešiti Italijo pred pretečo ji propadla. Vse Italijanske laži o naši nezmožnosti samovlade in o nemogoči zvezi Jugoslovenov so propadle.

Italijani od tedaj niso imeli nobene prave podlage v rokah, do kje se gajo njihove pravice. Ko je končno zmagala zveza, kjer so bili Italijani le ovrinalni privrsek, so z belo zastavo prikorakali v naše pokrajine. In od tod teh nadležnih, hinavskih prijeljev, ki so se naenkrat prelevili v najgorje sovraštvo, ni bilo močnejše več prenatati. Hoteli so se celo naprej preko Ljubljane, toda tisti tako grozni srbski vojniki jim je zaklical: »Stoj!«

Italijani so računali, a so se zelo zaračunali. Zallbog, pri tem računju trpi deloma vsa naša država, posebno pa pol milijona zaslužnih bratov v Goriski, Istri in Primorju.

Italijani, kakor omenjeno, bi bili lahko dobili razne kolonije. In kaj imajo danes? Dobili so nekaj gozdov. Premoga pa, ki je za njihovo industrijo prepotreben, nimajo. Največjo zasledijo pokrajine, kjer se prideluje vino in lučno sadje, ki bi bilo za našo državo velikega pomena, za Italijo pa je le nadprodukcija, ker ima sama navedenih pridelkov že itak preveč.

Italijani so dobili pol milijona nesrečnih ljudi, ki so jim in bodo vedno težje, ki vleče državno italijansko ladjo v stran.

Italija je radi te neprevide politike v veliki zadregi. Njeni splošni dohodki so kar pižli. Nekaj svile, malo žvepla, južno sadje, vino in riž, to so njeni glavni pridelki. Ki poleg piščega poljedelstva in industrije brez premoga ne zadostuje, da napolni lačne, po volji precej razvite železnic državljanov. Lakota je črna razkrojvalna sila, ki jo tudi Italijani ne more dolgo krotiti. Gospod Mussolini bo pač dobro ve in zato se trudi s frezami pomiriti narod, deloma pa išče druge vire dohodkov seveda zopet na naš račun.

Italijani računajo z našimi pridelki, posebno z našim lesom. Ker vedo, da so Slovenci, ako niso bolji, pa vsaj enakovredni z italijanskimi trgovci in da lahko brez slednjih trgujejo s svetom, nas hočejo našim potom prisiliti, da preko njih trgujemo in da pustimo od vsake deske svoj obdelan italijanskemu delavcu, trgovcu in državi.

Italijani dobro vedo, zakaj drže Reko. Hočejo nas izpodrinuti od morja, vsaj v gornjem delu Jadrana, hočejo da naš les ide preko njih. Da ubijajo našo lesno industrijo in odvajajo vsak zaslužek našemu delavcu; nastavili so visoko carino na obdelan les, ki onemogoča vsak uvoz tega blaga v Italijo. Za hlode v Italijo ni uvozne carine, za deske itd. to je navadno rezan les se plača za 1000 kr 3 lire v zlatu, za tanko posebno rezan les 2.50 zlatih lir za 100 kg, za izdelan les, za predmete iz lesa pa 3.50 lir v zlatu za 100 kg.

Glasom statističnih podatkov smo tekom zadnjih devet mesecev izvozili 904 milijone 631.668 kg lesa in sicer 651.749.345 kg stavbenega. Od skupnega izvoza odpade na Italijo 349.668.188 kg na Istro 3.596.034 kg, v Reko, ki je les tudi le za Italijo prevzela, je odšlo 2.687.179 kg. Po večini je bil to le stavbeni les in sicer ponajveč deske in slično. Koliko bi naš delavec služil, ako bi se le desetinka tega lesa doma obdelala in kot izdelan lesa prodala v svet. Tudi kmet, ki je producent lesa bi dosti več zaslužil pri prodaji, posebno pa lesni trgovci, ako bi mi imeli dobra vrata na morje v gornjem Jadrnu.

Po drugih potih priti v svet z našim, skoraj edinim izvoznim predmetom Slovenije in sicer tako, da bi nam kaj od tega ostalo, je izključeno.

Vzemimo, da pošljemo les preko Bosne v dalmatinske luke. Koliko nas stane prevoz in ko pridemo v Bosno našim na neizmerne količine lesa, ki je po kvaliteti, in sicer radi hitre rasti dokaj redkejši in najmanj za 40% slabšeji od našega lesa iz Polke, Mežaklje, Jelovec itd. Dolga vožnja in z njo zvezan dragi podvoz povzroča, da moramo najboljši les za 20% ceneje prodajati. Preko Soluna je izvoz seveda še bolj otežkočen.

Italijani to našo bolečino prav izbornu izkoriščajo. Zadnje čase so naši lesni trgovci pričeli trgovati direktno tudi z Egiptom kjer je velika potreba lesa in lesnih izdelkov. Kakor se čuje Italijani skušajo tudi to preprečiti in sicer so baje od egiptanske vlade izšli, da slednja omejuje našim trgovcem vizume za potovanje v Egipt.

Edina rešitev naše lesne trgovine je, in sicer zadnji čas, da počinemo neodvisni od naših nadležnih sosedov. Počnimo kolikor mogoče hitro najbližjo zvezo slo-

venskih pokrajin z morjem in vnanostev vsaj take luke, kjer bomo lahko oddelali les, neodvisno od Italije po lastni volji in volji naših kapev. Pred nedolгим časom so lesni trgovci zgradili na Sušaku lesen pomol, ki prav dobro, vsaj začasno služi za natovarjanje lesa na ladje. Zadnji čas italijanski trgovci hočejo tudi že celo pri nas doma izpodrinuti domače lesne trgovce in skušajo stopiti v direktne zveze z našim kmetom in nas na tak način še bolj izkoristiti. Treba je povsod in na vsak način gledati, da se v kolikor mogoče kratkem času osvobodimo neprijetnih nasilnežev. Pri tem pa nas mora v prvi vrsti podpirati vlada in gledati, da se izpolni obljuba dana ministru a. r. gosp. Pučiju, in se prične z zgradbo in podaljšanjem dolenske železnice do morja. Vsakega posameznega državljanca dolžnost pa je, da po svoji možnosti podpira razvoj jugoslovenskega pomorstva.

—g. Novosadska blagovna borza 18. februara. Na produkti borzi notirajo: Pšenica baška, 79-80 kg. 2%, 2 vag. 315-320 oves baški, 3 vag. 240-245, koruza baška, dupl. kasa 5 vag. 240-245, sremska dupl. kasa, 7 vag. 240-245, baška dupl. kasa, 16 vag. 240, za maj. 5 vag. 250; moka: št. 1. franko Bns. Brod, 16 vag. 310. Tendence zelo milača.

—g. Prodaja stolov za električne namizne svetilke. Glavna carinarna v Ljubljani proda 29. februara ob 10. dop. v magacinu »A« 19 komadov stolov za električne namizne svetilke.

—g. Dobave. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se vršilo 8. marca ofertalne licitacije: 1. glede dobave 600 svetilk za vodopce, 2. glede dobave 200 kndi za vodo, 3. glede dobave raznih strojev, 4. glede dobave surovega platna za tapetiške svrhe, 5. glede dobave asbesta, smirka in belila, 6. glede dobave medene pločvine in 7. glede dobave črnega cina. Odelni so v trgovski zbornici v Lj. na vpogled.

—g. Sejem v Parizu. Pariški sejem se vrši letos od 10. do 25. maja. Prospekti so interesentom v pisarni trgovske zbornice v Ljubljani na razpolago.

—g. Ogledi. (Podatki na vpogled v trg. zbornici v Ljubljani). — Prodaja starih vrec. Pri intendantskem skladišču Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši 3. marca ustmena dražba 36.095 komadov starih vrec. — Dobava splošnih hlod. Pri odelni za mornarico v Zemunu se vrši dne 3. marca ofertalna licitacija glede dobave 6000 splošnih hlod. — Dobava drv. Pri intendanturi Osečke divizijske oblasti v Osijeku se vrši 4. marca ofertalna licitacija glede dobave 19.000 kubčnih metrov drv.

—g. Dobava perkins-cevi. Pri gradjevinjski sekciji v Tuzli se vrši 5. marca ti. licitacija glede dobave perkins cevi.

—g. Dobava železa. Pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu se vrši 5. licitacija glede dobave 40.000 kg vrste 5.

—g. Prodaja stare vojaške opreme. Pri upravi zavoda za izradu vojne odeje v Sarajevu se vrši 5. marca dražba stare vojaške opreme (obleke in odpadkov).

—g. Gospodarski kongres v Zagrebu. O tem kongresu, ki se je vršil v Zagrebu 27. januarja je izšla publikacija »Veliki Kongres Privrednika v Zagrebu, njegov rad, njegovi zaključki i perspektive za budućnost«. Opremljena s slikami raznih udeležnikov kongresa itd. Cena izvodu Din 35. Publikacije je dobili tudi v pisarni trgovske zbornice v Ljubljani.

—g. XVI. mednarodna razstava avtomobilov v Pragi. Iz Prage se nam poroča, da se bo XVI. mednarodna razstava avtomobilov vršila spomladi v dneh od 19. do 27. aprila. Razstava, ki jo prireja »Automobilklub« Češkoslovaške republike, je pod protektoratom g. prezidenta republike T. G. Masaryka. Na razstavi v industrijski palači na razstavišču bodo razstavljene vse vrste avtomobilov osebnih in tovarnih, motociklov, motornih plugov, vse vrste avtomobilskih potrebščin, dinamov, razsvetljivača telesa, carburatorji, avtomobilske obleke ter končno vse vrste pnevmatik, motorjev, caroserij, novih izvalov spadajočih v avtomobilsko panogo in vsi stroji, ki služijo za izdelavo in reparaturo avtomobilov. Na eventualna vprašanja radevolne odgovori »Automobilklub« Češkoslovaške republike v Pragi.

—g. Vin. društvo za politični ovrzaj novejši v Novem mestu ima svoj letni občni zbor v nedeljo dne 24. t. m. ob pol 10 v prostorih državne kmetijske šole na Ormu. Pri tej priliki bodo sprejemali nove člane. Ker je glavni namen društva podpirati težnje vinogradnikov je želeli, da je vsak zavezan vinogradnik v njegovih vrstah.

Borzna poročila.

Zagrebska borza danes zaradi ogromnega prometa do pol 14. še ni zaključila svojega poslovanja. Vsled tega so danes tečaji izostali.

INOZEMSKA BORZE.

Padec dinarja.

—Carib. 19. febr. (Izv.) Današnja borza: Beograd 7.25, Berlin 1.28, Amsterdam 215.10, New York 577.50, London 24.83, Pariz 24.05, Milan 24.75, Praga 16.70, Budimpešta —, Bukarešta 2.97, Sofija 4.37, Dunaj 0.0081.

—Trst. 19. febr. Beograd 30.10, Dunaj 0.03245, Praga 67.45, Pariz 97.10, London 100.15, New York 23.30, Carib. 403.

—Dunaj. 18. febr. Devize: Beograd 914-918, London 303.500-304.500, Milan 3079-3091, New York 90.935-71.185, Pariz 3032-3084, Praga 2047-2057, Carib. 12.315-12.365. Valute: dinar 908-911, dolar 70.860-71.260, lira 3075-3095, češka kruna 2044-2060, švic. frank 12.200-12.280.

Najnovejša poročila.

Nadaljevanje reške debate v narodni skupščini.

Viharna in burna seja. — Spopadi med SLS in srbskim nacionalistom.

— Beograd, 19. februara. (Izv. ob 12.) Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović je današnje sejo otvoril ob 9.30 dopoldne z nadaljevanjem razprave o reških konvencijah. Razprava je bila skoraj ves čas burna in viharna, a tudi zelo živahna. V diplomatičnih krogih spremljajo danes z velikim zanimanjem potek razprave. Tudi ostala politična javnost je zaradi razprave zelo vznemirjena in napeta. Vse pričakuje momenta, ko pride do odločilnega glasovanja. Parlamentarni kalkul je sicer ta, da bodo radikali danes izglasovali z relativno večino glasov ratifikacijo sporazuma. Vlada danes dopoldne ima ves čas važna posvetovanja v ministrski sobi skupščine. Ministri edino razpravljajo o reškem sporazumu in o rezultatih oziroma posledicah glasovanja v zbornici. Debata se danes dopoldne zelo zavlačuje.

Posl. Voja Lazić (zemljorad.) je ostro kritiziral vladino zunanjo politiko, posebno je napadel ministrskega predsednika, ki ni bil dosleden v svoji politiki napram Italiji. Najprej je tu v skupščini preteklo leto svečano izjavljal, da vlada zahteva striktno izvrševanje rapalske pogodbe, danes se je izvršil preokret nam na škodo. Njegova stranka odklanja tak sporazum. Med njegovim govorom je prišlo do živahnih medključev in do prepira med radikali in zemljoradniki. Seja je postala takoj viharna in napeta.

Posl. Aca Stanojević (srb. nac.) je izval z svojim govorom viharne proteste od strani poslancev klerikalne stranke. Prišlo je do pravega viharnega ogorčenja, ko je govornik klerikalcem očital protidržavne tendence in da pozivajo Slovence in Hrvate, naj ne služijo vojski. Posl. dr. Korošec je ogorčen s tovariši vred ugovarjal posl. Stanojeviću.

Posl. Nedelko Divac (soc. dem.) je motril sporazum s programatičnega stališča svoje stranke ter obenem kritiziral vladino zunanjo politiko kot izraz kapitalističnih stremeljenj.

VRHUNEC VIHARJA V ZBORNICI.

Posl. Milan Stepanović (rad.) je kot eden najboljših in razboritejših govornikov radikalne stranke branil zunanjo politiko ministrskega predsednika Pašića. Za časa njegovega govora je prišla napetost v zbornici do vrhunca in je eksplodirala končno v vihar protestov, preretani in medključev, tako da je postala v zbornici atmosfera popolnoma nasičena vseh eksplozivnih snovi in strasti. Odgrajali so se razni neprijetni prizori in pričakovati je bilo, da pride eventualno do kakih težkih momentov, tako da bi se morala zbornica raziti oziroma da bi se morala razprava prekiniti in preložiti. Predsedstvo skupščine vstraja na tem, da se čeprav zelo zapletena debata nadaljuje in da se ima na vsak način danes dokončati.

Braneč vladino politiko je posl. Stepanović naglašal, da je bil edini način pametne rešitve reškega vprašanja ta, kakor ga je zamislil ministrski predsednik. Ni preostalo drugega kakor: »Ta način rešitve ali rešitev z oboroženo silo odnosno z vojno!« (V

IZMENJAVA RATIFIKACIJ O REŠKIH KONVENCIJAH.

— Beograd, 19. februara. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčić je sredi Vašemu dopisniku po končani seji na vprašanje, kdaj se imajo izprazniti po pogodbi nam odstopljeni kraji, izjavil, da bosta takoj, ko bo danes izvršeno glasovanje v narodni skupščini glede ratifikacije reških konvencij, odpotovala general Bordero in ev. italijanski odpravnik poslov Sumonte v Rim v svrhu izmenave ratifikacij. V zadevi izpraznitve Delte, Barča in Bankina je zunanji minister izjavil, da se ima izpraznitev izvršiti že v soboto, najpozneje pa v ponedeljek. Glede krajev severno Reke in Kasva je minister pripomnil, da se ima izpraznitev oziroma izročitev teh krajev izvršiti nekaj dni pozneje.

STAVKA BANČNIH URAĐNIKOV NA DUNAJU.

— Dunaj, 19. februara. (Izv.) Nekaj ur potem, ko je izbruhnila stavka bančnih uradnikov v štirih velebankah, je sklenila državna zveza bančnih uradnikov, da se ima stavka razširiti na vse ozemlje Avstrije. Včeraj je znašalo število stavkovalcev na Dunaju in na deželi okoli 30.000. Sklenjeno je, da se, da ima začeti stavkati tudi bančno osebje Narodne emisijske banke. Bančno vodstvo Narodne banke je zadalav navodila, da je od dnrs 19. tm. ustavljen clearing za devizni promet.

— Dunaj, 19. febr. (Izv.) Bančni sindikat je zagrozil z izporom nekaterih bančnih uradnikov. Bančni uradniki so za danes sklicali velik protestni shod. Od dnnes naprej vlada v vseh bankah popoln mir. Vsi bančni posli počivajo. V smislu sklepa bančnih organizacij bančnih uradnikov ima danes ob 8. zjutraj pričetki stavka uradnikov tudi pri Narodni emisijski banki.

zbornici vihar. Ugovori. Protesti. Demokraci in klerikalci proti radikalom protestirajo in ugovarjajo. Nastaja oglušujoč truš in prepir.)

Se viharnejši je bil moment, ko je branitelj vlade Stepanović omenjal, kako so radičevci in njih somišljeniki javno in odkrito rovarili in še rovarijo proti edinstvenosti države. (Viharno ogorčenje na strani klerikalcev.)

Napetost je dosegla neobičajni vrhunec in izvala dolgotrajen vihar protestov od strani demokratov, ko jih je radikalni govornik paralelno stavil na isto stališče s protidržavnimi elementi, omenjajoč, da demokracije, dočim vodi Radić razgovore s Protogerovom in Todor Aleksandrovom, v skupščini glasujejo proti proračunu in proti zakonu o vojski. (Viharni protesti od strani demokratov! Medključji in ugovori.) Vihar in prepir pa sta takoj polgla, ko je začel govornik omenjati velikih krvavih žrtvih, ki jih je položil srbski narod na žrtvenik svobode naše domovine. Žrtvujoč velike žrtve naš srbski narod z bojestjo čuti in gleda, kako hočejo rušiti našo skupno domovino. (Viharno odobravanje na strani radikalov in celo na klopet opozicije.)

Peklenški vihar je nastal ob zaključku njegovega govora, ko je hotel konstatirati, kako so reški sporazum odobrili vsi naši zavezniki in prijatelji, razen Madžarov in Bolgarov, katerim pripravlja teren naši neprijatelji državne edinstvenosti. Govornik obžaluje, da se nahačajo demokracije na istem terenu z našimi neprijatelji. Konstatirati skuša, da demokracije niso nikdar vodili pravilne politike glede Reke. (Zopet vihar in protesti!)

Posl. Ljuba Davidović (dem.) se je oglašil k formalnemu popravku ter je ugotovil med napeto pozornostjo celokupne zbornice, kako so potekala pogajanja radi Reke od konca pariške mirovne konference dalje, omenjajoč, da Pašić ni znal vpoštevati francoskega predloga, stavljenege naši vladi meseca januarja leta 1920. (Odobravanje.)

Posl. Mate Drinković (pristaš Trumbićev) je stvarno in mirno v daljšem govoru preciziral stališče hrvatskega naroda k reškemu sporazumu. Za njegovega govora se je zbornica popolnoma pomirila. Drinković je govoril do 13.45 v popolni tišini.

Po končanem govoru posl. dr. Drinkovića je predsednik prekinil dopoldansko sejo ter odredil nadaljevanje debate za 16. uro danes popoldne. Popoldne ima še govoriti posl. Zarko Tajčić (rad.), za njim ima zaključno besedo zunanji minister dr. Ninčić, ki namerava na kratko odgovorjati na protitargumente in očitke opozicije. Za tem sledi glasovanje, za katero je vse napeto in nervozno.

Splošno je treba konstatirati, da je bila današnja, skoraj zgodovinska seja, kateri so do konca prisostvovali v diplomatični loži vsi zastopniki tujih držav, v vsakem oziru mnogo nanetejša in živahnjejša, kakor včerajšnja in je v prvi vrsti pokazala agresivnost celokupne opozicije proti vladi.

Stavka je brez incidenta pričela. Bančno delavstvo, ki je nameščeno pri tiskanju bankovcev, je z uradniki solidarno. Stavka se je razširila tudi na zavode v provinci.

ANGLIJA IN RUSIJA. GOSPODARSKE KONCESIJE RUSIJE ANGLIJI.

— London, 18. februara. (Izv.) Predsednik vlade Macdonald je danes dal časa razgovarjal z zastopnikom sovjetske Rusije g. Rakovskim, ki

ima prihodnje dni odpotovati v Moskvo po nove instrukcije glede ureditve spornih vprašanj med Anglijo in Rusijo. Glavni cilj pogajanj je gospodarsko zblizanje med obema velikima državama. Vodja angleške delegacije, ki bo vodila v Moskvi pogajanja, je sir Sidney Kapman. Anglija želi, da bi Rusija privolila Angliji svobodne pristaniške cone, v katerih bi imela angleška trgovina in industrija svoja skladišča, kamor bi se spravljalo in shranjevalo pod posebnimi pravnimi garancijami angleško blago, ki se ima uvažati v Rusijo in ono, ki se ima izvažati iz Rusije v Anglijo.

To in ono.

SOLZE LJENINOVE ŽENE.

V prvi seji vseruskega osrednjega izvrševalnega odbora po Leninovi smrti je nastopila kot govornica tudi njegova vdova gospa Znaida. Poročila pravijo, da se je v svojem žalnem govoru silno razjokala. Sedaj prihajajo ruska demokratizna g. Kuskova, ki živi v Berlinu in pripoveduje, kako srce je pravzaprav imela Leninova žena. Seveda ji nihče ne očita solz pri spominu na moža, ali kuskova opozarja na usodo onih stotin ruskih žena, katerim je ruski teror iztrgal moža in katere so, ko so bile izčrpane vsa sredstva za rešitev njihovih mož, mlo prosiše Sinajda, da bi bilo priznanešeno njihovim nedolžnim soprogom. Ali to se ni zgodilo. Nekega dne »Črna« v sovjetskih listih kratko poslanico »Rdečica carja«, ki se je glasila: »Moji ženi prihajajo zadnji čas prošnje za pomilostjenje onih, katerim grozi smrt. Prosim, da se taka pisma ne pošiljajo več moji ženi, ker bi bila popolnoma brezuspešna. O njegovi krutosti se ob tej priliki pripoveduje, kako je nekdo pri Leninu prošil za matorja Taganceva za pomilostjenje njegovega sina, ki je bil obsojen na smrt brez vsakega pravega vzroka. Gorki pripoveduje, kako je nekdo pri Leninu prošil za nekoga slovečega ruskega učenika. Opozorjal je na to, da gre za odličnega človeka ali Lenin je zmaljal z glavno in izjavil, da mora biti ravno zato kaznovan. Gorki je bil zelo začuden in Lenin je rekel tole: »Jaz poznam sam osebo profesorja. Res je odlični človek, tudi mene je pogostil in prenočil, ko me je lovil carska policija. Ali baš zato, ker je tako dober človek, se lahko pokaže enako dobrodušnega tudi napram našim sovražnikom. Torej...« Gospa Znaida je pretekala za svojim Leninom grenke solze, druge nesrečne ruske žene pa so ob tej priliki znova obklovale svoje usmrčene možje.

DOJENČKI IN PRAZNOVERJE

Skoro povsod je navada, če ne z drugimi pa vsaj iz ekonomičnih ozirov, da se dvojevk boje.

Pri divjih narodih so pa dvoječki znak sramote, nesreče in nevarnosti.

Stari Mehikanci so trdno verovali, da je eden izmed dvojevk od usode zato odločen, da umori pozneje svojo mater. Zato so pa enega od dvojevk takoj drovali kot žrtev bogovom. Pri Indijcih v Peru je bila do zadnjega časa navada, da so najmlajšega, kot otroka hudiča, živega zakopali. Pri Indijcih na Gvineji se smatrajo dvoječki kot največja sramota. Zato je dosti slučajev, da matere pomore takoj ob rojstvu dolenčke, ali pa vsaj enega otroka. V Notranji Avstraliji smatrajo dvoječke prav tako za sramoto in se en otrok vedno žrtvuje bogovom. Če je izbira med otrokom ženskega in moškega spola, žrtvujejo vedno bogovom otroka moškega spola. Tam je žensk veliko manj kot moških.

Največji sovražniki dvojevk so pa afrikanški črnici. Ali dvoječke prodajajo, ali jih izpostavljajo divjim zverem. Celo matere same jih vložje v posebne vrče in jih izpostavijo mravljiščem, da se tako rešijo sramote.

Apono-črnici so nekoliko bolj humanitarni. Ker jim pa dvoječki značijo nesrečo, skrbno čuvajo mater in dvoječke, puste jo z njimi osamljeno zaprti, skozi šest do osem let, da med tem časom s pokoro pomirijo hudobnega duha.

Največji prijatelji dvojevk, zlasti moškega spola, so pa Hotentoti. Dvoječki so jim največja sreča in blagoslov, ki je vedno spremljan z gozbo, popivanjem in pojedinami.



Cudovitega učinka proti nordečeli, krhkosti in razpokanosti kože. — E. so parfumirano.

Milo Malattine. Puder Malattine. Dobiva se povsod.

Glavna založba za preprodajalce ISIS D. D., oddelak Juri Dralle, Zagreb, P. m. oticava ulica broj 66.

Mlada žena, star mož pa ples.

(Vesela predpustna zgodba.)

Gospod kriminalni komisar v pokoj, Stefan Zelinski, je obupal in se je odšel.

Obup je huda zadeva; staro pravilo je, če človek obupa, si puli lase, bura z glavo ob steno, se ustrelji ali skoči v vodo ali znori ali pa se oženi. In Stefan Zelinski se je oženil.

Če se je odločil za ženitev, je storil to najbrž zato, ker je hotel vzeti protivstrup strupu, ki je razjedal njegov organizem. Izsa njegove krivične vpletojitve, in prav je storil mož, kajti svoj namen je dosegel, njegov zakon mu je nudil strupa in šolca v obilni meri.

Ze lepo vrsto let je šelo njegovo samsko življenje in žive duše ni bilo, ki bi ji bila dana čast in veselje, da razsvetli in razgiblje njegovo zakrknjeno policijsko srce. Tisto malo ljubezni, ki jo je še nosil v najbolj skritem kotičku svojega srca, je posvečal svojemu ščenetu, kuštravemu majhnemu pinču, ki ga je vzel samo zato, ker sebi, ker ga je spominjal enega naj-

slavnejših njegovih dejanj — zasačenja starega falota, ki je bil v plačilo za svoje znamenite zločine od države odklikovan s soto temno ovratnico, ali lepše povedano, obešen. Pinč je spremljal lopova zvesto do pod vislice in tam ga je vzel gospod Zelinski kot živ spominček s seboj do 100. Psiček, ki prav gotovo ni imel niti pojma o fatalnih odnosih med svojim novim in prejšnjim gospodarjem, je iskaval tudi njemu svojo naklonjenost in posornost in prešel na ta način od tate v last lovčica tatov.

Ko se je torej podal gospod kriminalni komisar v sveti zakonski stan, je delil mali pinč svoje dobrokanje med njim in njegovo mlado ženo v isti meri in so ga takorekoč smatrali za tretjega člana male družine z vsemi njenimi pravici.

Morda bo kdo osupnil, ko smo imenovali soprogo našega starega Zelinskega »mlado ženo« in ne štejemo mu tega v zlo, kajti ravno v mladosti gospe gospoda kriminalnega komisarja je počivala vsa nesreča njenega zakonca.

Ko je bil še v službi ni imel nikdar svojega lastnega gospodinjstva, pač pa je hodil na hrano sedaj tu sedaj tam. Ko so ga pa vpokojili si je najel staro kuharico, ki pa se je morala kmalu umakniti drugi; ta je prav tako kmalu potem dobila naslednico, s katero je bil gospod Stefan Zelinski tako nezadovoljen kot z njenimi prednicami.

Seveda! Spretna kuharica so smatrali službo pri starem, samskem in očitno premožnem gospodu kot mastno domeno v svrhu pomnožitve svojih »prihrankov« — toda naš Zelinski ni bil mož, ki bi si bil dal kar tako zlepa odtrgati najboljšje grizljaje od ust in je podil »hranjive« gospodinje brezobzirno čez hišni prag.

Po temeljitim premišljanju, za koliko je bil na ta način letno opeharjen in okraden, je prišel do zaključka, da bi si za tako vsoto tudi lahko vzdrževal ženo. Uboga mlada stvarica iz sosese je bila kmalu poizskana in ko se je tri tedne pozneje izvršila poroka, je menil gospod kriminalni komisar v pokoj, da je slednjič vendar enkrat prispel v varni pristan miru in pokoja. Pa je bilo drugače.

Komaj je postala skromna, tiha predmeščanka soproga gospoda kriminalnega komisarja, je počela razvijati množico in bogastvo lastnosti, o katerih njen mož ni imel niti najmanjše slutnje, sicer bi si bil prav gotovo rajše pomagal s svojimi tatinskimi kuharicami.

Ce je preje nosila samo navadne, zaprane katunaste obleke, ji sedaj ni bila najfinjša volna dovolj imenitna v svrhu odličnosti in časti doma Zelinskih. Zato si je nabavljala s posebnim navdušenjem in ljubeznijo svilnate obleke, okolnost, ki je delala že vnaprej veliko luknjo v račune gospoda soproga. Ker pa ni bila v svoji odličnosti v stanu opravljati kuhinjskih in drugih hišnih del, ni trajalo dolgo in že je dobil gospod Zelinski poleg svoje druge soproge kuharico, ki pa je bila tudi že zato potrebna, ker ni razumela gospa soproga razen kuhanja kave in zvrtja krompirja prav ničesar od plemenite kuharske umetnosti.

Kje pa naj bi se naučila te vede? Svoje mlado življenje je preživljala pred svojo poroko v domači hiši skoro samo ob kavi in praženem krompirju.

Tem bolj si je dala sedaj gospa Lena postreči z lukulskimi iobedi, ki jih je morala kuharica kuhati dnevno na njeno zapoved in se jih je udeleževala gospod kriminalni komisar v pokoj, le s tiho jezo in nevoljo.

Da je prav pridno obiskovala gledališče in najrazličnejše zabave, se razume samo po sebi; kako pa se naj kratkočasi vse dolge zimске večere? Pa menda ne samo ob svojem možu, ki jo je tako strahovito dolgočasil s svojimi starimi policijskimi in roparskimi doživljaji, da so jo obšli, komaj je odprl usta, pravi, krčeviti napadi zevanja.

Tako je prišel, kot vidimo, gospod Zelinski v pravem pomenu besede z dežja pod kap. Ker pa nam postane, kot znano, navada življenska potreba, bi se bil tudi on počasi svoji mladi ženi na ljubo prilagodil tej neizogibni potrebi, da se ni pridružil vsemu zlu še hujša okolnost, ki je še mnogo bolj zagrnila njegov zakonski mir.

Dalje prihodnjič.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Zahvala.

Vsem, prav vsem iskreno tem potom presrečno zahvalo za sožalja, ki so nama v toliki meri dospela, da naju tolažijo ob prebriski in nenaдомestljivi izgubi najine ljubljene, drage mamice in tašče. Vsem darovalcem krasnega cvetja, gg. pevcem za ganljivo petje srčna hvala.

Usojava si še posebej zahvaliti se g. prof. Valenti za njegov trud, olajšati zadnje dni njenega trpljenja. Usmiljenki ž. a. Mariji naj Bog plača za njeno postrežbo.

Se enkrat: hvala vsem!

V Ljubljani, dne 19. februarja 1924.

Anica in Josip Petelino.

Izvensodna javna dražba.

petih vagonov bukovih drv za kurjavo 73.000 kg. se vrši v Ljubljani glavni kolodvor na klančini dne 25. februarja t. l. ob desetih predpoldne.

Kupci morajo robo, katero si lahko neposredno pred dražbo ogledajo, takoj plačati.

Postojenačelstvo.

Vino

belo, dobro, iz leta 1921, 1922 in 1923, več sto hkl., prodaja po ugodni ceni vlastinstvo J. Bauer, Kaštel, p. Zlatar, Hrvaško. 1303

RAMA se najhitreje modernizirala in okusno počne z uporabo



Vodno velika kupa vplet (klt). Priporočam se za vsa lesna dela, kakor tudi za barvanje sivih la z „L'Oréal Hené“, tudi v modnih barvah.

M. PODKRAJSEK, tiskar za dame in gospode, Sv. Petra cesta 32

VABILO

XXXXII. redni občni zbor Kmetijske posojilnice na Vrhniki

Klubi v četrtok, 28. svečana 1924 ob 3. poselidne v zadrugi pisarni na Vrhniki.

Dnevni red:

1. Poročilo ravateljstva.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Sklepanje o razdelitvi dobitka.
 4. Volitev ravateljstva in nadzorstva.
 5. Slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi ravateljstvo.

Kam prijatelj? Da ne zamudim ugodnega nakupa pri NARODNO ZBIRANJE CERAN, blizina k A. Šinkovicu nasl. K. Soss LJUBLJANA, Mostni trg 19.



MALI OGLASI

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše na Din 3.—

Službe

Vzgojiteljica, ki zna nekoliko šivati, se sprejme takoj k dvletnemu dečku. — Plača prav dobro. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1309

Prodajalka, pridna in poštena, išče mesta v trgovini z mešanim blagom v Ljubljani ali okolici. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1235

Šivilja, spretna, urna in ki ima dober okus, stanujoča v Ljubljani ali okolici — se sprejme v modni trgovini. — Pismene ponudbe z navedbo sposobnosti na poštni predal št. 1291

Perfektna stenografinja slovensko-nemška, strojevska z mnogoletno prakso, išče službo. Gre tudi na deželo. — Ponudbe pod »Mnogoletna praksa/1294« na upravo »Sl. Naroda«. 1355

Prodaj

Prodaj lep koncertni klavir za 12.000 Din radi pomikanja prostora. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 1299

Bencin-motor, (amerikanski) na vozu, popolnoma dobro ohranjen, s kompletno krožno žago, napredaj. Po leg tega še ena kompletna krožna žaga. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1209

Štedilnik,

že rabljen, se prodaja. — Istotam se prodaja večje število praznih štedilnikov. — Poizve se: Spodnja Šiška, Jernejeva cesta 205 (v gostilni). 1313

Narodaj ima

16. Artiljerijski polk v vojašnici Kralja Aleksandra, Dunajska cesta, do 15.000 kg krompirja in 3000 kg čebule lastnega pridelka. — Prodaja se bo vršila licitacijskim potom, na dan 26. februarja t. l. v polkovni pisarni, točno ob 11. uri. 1240

Ku'm

Čebulček in korenjevo seme kupimo. — Sever & Ko., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 1263

Stanovanja

Lena soba, opremljena, na Bleiweisovi cesti št. 11/1, — se odda takoj solidnemu gospodu. 1317

Gospodična se sprejme kot sestanovalka. — Poizve se: Gosposka ulica 4, pritičje. 1304

Odda se soba solidnemu gospodu — s stalno službo, ki je čez dan odsoten. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1307

Prazna soba s posebnim vhomom in električno razsvetljavo se odda; letna najemnina. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1298

Starejši gospod

išče opremljeno mesečno sobo s posebnim vhomom, po možnosti v bližini pivovarne »Union«. — Ponudbe pod »St. O., Ljubljana I, poštni predal 45. 1302

Zamenja se leno stanovanje

s tremi sobami, kuhinjo in kopalnico z vsemi pritliklinami v lepi hiši — z enakim, eventualno manjšim v bližini opere, proti nadzoru. — Ugodno za profesorje II. drž gimnazije. — Pismene ponudbe pod: Zamenjajava/1192 na upravo »Slov. Naroda«. 1305

Nezremljino

Hotel u Zagrebu, sa 14 soba i dobro idućom restauracijom, 5 godišnjim ukličenim ugovorom, prodaje se radi smrtnog slučaja. — Sve obavljati daje Gustav Vukić, gostioničar, Zagreb, Antunovac 8. 1247

Podjetje z lokalom (strojno pletenje), dobro ideoče, v sredini mesta na prometnem kraju, — se prodaja za 175.000 Din. — Remi kupci naj se oglašijo pod »Podjetje Din 175.000/1301« na upravo »Slov. Naroda«. 1300

Prodaja se večje kmetijsko posestvo iz proste roke z vsemi gospodarskimi poslopi, z lepim sadnim vrtom, njivami, travniki in gozdovoma. V hiši se nahaja stara dobro poznana gostilna ob cesti Škofja Loka-kolodvor. — Na željo se prodaja ves gospodarski in gostilniški inventar. — Natančnejša pojasnila daje: M. Kržišnik, Rajhenburg. 1300

Prodaja se trinadstropna hiša

v Ljubljani z gostilno, kegljiščem in lepim senčnatim vrtom. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 1026

Vinograd-ko posestvo,

prvorazredno, pri Mariboru, okrog 28 oravov ograjeno; najprijetnejši izletni kraj, z gostilniško kmetijo, z gošadami preseljuje takoj za ugodno ceno Din 850.000. — Ponudbe pod »Rentabel« na oglaševanje I. Sušnik, Maribor. 1305

Dopisovanje

Gospodična, izobražena, želi potom korespondence znanja z inteligentnim gospodom. — Ponudbe pod »Harmonija 1311« na upravo »Slov. Naroda«. 1232

Lokali

Trgovski lokal na prometni cesti — se išče za takoj. — Ponudbe pod »Promet/1295« na upravo »Slov. Naroda«. 1295

Pisarna

v bližini sodnije, z električno razsvetljavo in telefonom se odda s 1. aprilom. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1310

Išče se pekarna

v najem — v mestu ali na deželi — za takojšnji nastop ali pozneje. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 1312

Skladišče

s pisarno v Kolodvorski ulici se takoj odda. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 1308

Pletenine

vseh vrst in predtiskarja ročnih del, namodernejši vzorci. Cene nizke. — Ši Turk, Pred Škofijo 1, I. nadstropje (v prejšnjem poslopiju Kreditne banke). 938

Travništovski sir la v brezkonkurenčni kvaliteti nudi v vsaki količini po Din 31,90 za kilogram. — Trgovsko podjetje K. Mahorič, Zagreb, Petrova ulica 35. 955

Nova pošiljatev ribje olja,

zajamčeno pristnega, najboljše norveškega znamke, dosedela — Lekarna Bakarič, Karlovska cesta št. 2. — Direktni import iz Kristijanije. 1232

Opelko,

la cementno strojno eno in dvozvezno garantirano za 25 let, oddaja po brezkonkurenčnih cenah — tvrdka Mihael Omahen, Višnja gora. S predloženimi ponudbami in vzorci vedno na razpolago. 1250

Diamant

tvornice Hauser in Sobotta, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljši pekarski sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje namestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo pravek ali tekočina! Zadrževajte samo originalni »Diamant«! — Glavno zastojstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12961

Zahvala.

Ob prebriski izgubi, ki nas je zadela s prerano smrtjo naše iskreno ljubljene, zlate in nenaдомestljive mame, stare mame in tašče, gospe

Marije Franzot posestnice

so nam bili v veliko tolažbo množestveni izrazi tonlega sočutja, ki so nam dohajali od bližine in od daleč. Za vse te dokaze iskrene ljubezni do blage mame pokojnice se zahvalujemo najtopleje vsem dragim prijateljem in znancem ter vsem, ki so jo s spremili v tako obilnem številu na njeni zadnji poti.

Globoko zahvalo smo dolžni pred duhovščini, mestnemu pogrebniemu zavodu, gg. pevcem za ganljive žalostinke, kakor tudi vsem blagim darovalcem krasnih vencev ter sploh vsem, ki so kakorkoli izkazali zadnjo čast nepozabni pokojnici ter nas tolažili ob tej bridki izgubi.

Zgor. Rožnik, dne 18. februarja 1924.

Žalnoči otroci.

Promet ekspresnih pošilk potom Simplon-Orient Ekspresa.

Vsa tozadevna pojasnila daje tvrdka

„GROM“

carinsko posredniški in špedicijski biro

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 41

kot zastopnik Mednarodne družbe spalnih vozov za promet ekspresnih pošilk.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

M. Leben, Ptuj

Prežornova ulica šte. 2.

Gradnja elektrarn, električnih krajevskih omrežij, inštalacija v hišah in tovarnah.

Tehnični nasveti in preračuni točno in kulantna postrežba, zmerno cene.

Inserirajte v „Slov. Narodu“.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.